

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА

ВОСКОЛУП КАРІНА РОМАНІВНА

Допускається до захисту:
завідувач кафедри фінансів і
банківської справи,
д-р екон. наук, професор
_____ О. А. Лактіонова
«_____» _____ 20__р.

**ОПТИМІЗАЦІЯ ДЕПОЗИТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКУ В
УМОВАХ МІНЛИВОГО ЕКОНОМІЧНОГО СЕРЕДОВИЩА**

Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування
ОП «Фінанси, банківська справа та страхування»

Кваліфікаційна (магістерська) робота

Науковий керівник:
Н.І Волкова, доцент кафедри
фінансів і банківської справи,
канд. екон. наук, доцент

(підпис)

Оцінка: _____/_____/_____
бали / за шкалою ЄКТС / за національною шкалою)
Голова ЕК: _____
(підпис)

Вінниця 2021

АНОТАЦІЯ

Восколуп К.Р. Оптимізація депозитної діяльності банку в умовах мінливого економічного середовища. Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування. Освітня програма «Фінанси, банківська справа та страхування». Донецький національний університет імені Василя Стуса, Вінниця, 2021.

У кваліфікаційній роботі досліджено особливості та методи оптимізації депозитної діяльності банку. Проведено аналіз формування, структури та динаміки депозитних ресурсів АТ «Укрсиббанк». Побудовано організаційно-функціональну модель, при застосуванні якої можливо досягнути оптимізації депозитної діяльності банку в умовах мінливого економічного середовища.

Основним науковим результатом є розроблена концепція оптимізації депозитної діяльності банку в умовах мінливого економічного середовища.

Ключові слова: депозитні операції, депозитна політика, депозитна діяльність.

90 с., 9 табл., 26 рис., 3 дод., 62 джерела.

Voskolup K. Optimization of the bank's deposit activity in a changing economic environment. Specialty 072 Finance, Banking and Insurance. Educational program "Finance, Banking and Insurance". Vasyl' Stus Donetsk National University, Vinnytsia, 2021

In the qualification work the peculiarities and methods of optimization of the bank's deposit activity are investigated. An analysis of the formation, structure and dynamics of deposit resources of JSC "Ukrsibbank". An organizational and functional model has been built, using which it is possible to achieve optimization of the bank's deposit activity in a changing economic environment.

The main scientific result is the developed concept of optimizing the deposit activity of the bank in a changing economic environment.

Key words: deposit operations, deposit policy, deposit activity.

90 p., 9 tabl., 26 fig., 3 applications, bibliography: 62 items.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДЕПОЗИТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ В УМОВАХ МІНЛИВОГО ЕКОНОМІЧНОГО СЕРЕДОВИЩА.....	8
1.1 Характеристика депозитної діяльності банку.....	8
1.2 Особливості депозитної діяльності банків України на сучасному етапі.	20
1.3 Методи оптимізації депозитної діяльності банків.....	26
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ДЕПОЗИТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АТ “УКРСИББАНК”	33
2.1 Аналіз формування депозитних ресурсів АТ “Укрсиббанк”	33
2.2 Аналіз структури та динаміки депозитів в АТ “Укрсиббанк”	40
2.3 Оцінка показників депозитної діяльності АТ «Укрсиббанк»	45
РОЗДІЛ 3 РОЗРОБКА ТА ПРАКТИЧНА РЕАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПЦІЇ ОПТИМІЗАЦІЇ ДЕПОЗИТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АТ «УКРСИББАНК» В УМОВАХ МІНЛИВОГО ЕКОНОМІЧНОГО СЕРЕДОВИЩА.....	52
3.1 Розробка концепції оптимізації депозитної діяльності АТ «Укрсиббанк».....	52
3.2 Організаційно-функціональна модель оптимізації депозитної діяльності АТ «Укрсиббанк».....	61
3.3 Використання інноваційних технологій для оптимізації депозитної діяльності АТ «Укрсиббанк».....	67
ВИСНОВКИ	72
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	75
ДОДАТКИ	82

ВСТУП

Депозитна діяльність здійснює значний вплив не тільки на банківську діяльність, а й на збільшення інвестиційних ресурсів у всіх сегментах економіки країни. Депозитні ресурси, які формуються в результаті депозитної діяльності банку, виступають джерелом накопичення ресурсів у банківській системі, а залучення тимчасово вільних коштів фізичних і юридичних осіб та їх розміщення на банківських рахунках у вигляді депозитних вкладень надає можливість перетворювати їх на реальний капітал за допомогою здійснення інвестиційних, кредитних та інших активних операцій. Отже, за рахунок цього забезпечується потреба економіки у додаткових ресурсах.

Внаслідок нестабільної політичної ситуації, негативного впливу глибоких економічних криз, девальвації національної валюти та інших факторів впливу на депозитну діяльність, відбувся значний відтік депозитних ресурсів фізичних та юридичних осіб. В результаті дані зміни здійснили значний вплив на стан банківської системи та розвиток економіки України загалом. Враховуючи всі дані умови, проблематика депозитної діяльності банків стає надзвичайно актуальною. У банківській системі України провідну роль в діяльності банку та забезпеченні прибутку банку займають кредитні операції банку. Рівень та масштаб здійснення даних операцій безумовно пов'язаний із формуванням депозитного портфеля банку. Тому об'єднавши шляхи, інструменти та методи залучення вкладів можна сформувати окрему політику. Депозитна політика банку формується на основі дослідження досягнутого рівня розвитку депозитних відносин між банком та клієнтами та націлена на їх розвиток, оптимізацію та удосконалення. Комерційному банку необхідно розробляти депозитну політику в першу чергу тому що це надає можливість для управління та регулювання раціональної організації взаємовідносин між банком та його клієнтами щодо зворотного руху коштів.

Майбутній розвиток та ефективність функціонування банківської діяльності неможливий без детально дослідженої та економічно обґрунтованої депозитної діяльності. Цей процес включає в себе шляхи подальшого

зростання і поліпшення кількісних та якісних показників діяльності банку, особливості клієнтської бази, соціально-економічних умов, в яких здійснюється банківська діяльність.

Таким чином, дослідження підходів, які взяті в основу формування та оптимізації депозитної діяльності банку виступає одним з ключових питань стратегічного значення задля майбутнього розвитку банківської системи України та економіки країни загалом.

Проблемам депозитної діяльності банків присвячено чимало праць вітчизняних вчених. Значний внесок у дослідження питань депозитної діяльності та, зокрема оптимізації депозитної діяльності комерційних банків здійснили такі вчені, як А. М. Мороз, М. І. Савлук, А.О. Єпіфанов, Н. Г. Маслак, І. В. Сал, О. В. Васюренко, І.І. Д'яконова, А. М. Герасимович, Л. О. Примостка та інших. Серед зарубіжних вчених можна виділити праці А. Маршала, Е. Долана, П.Роуза Р. Мауріціо, В. Терраза, Х. Разафітомбо, Дж. Вільяма та інших. Депозитна діяльність базується на здійсненні депозитних операцій, що є основним джерелом формування банківських ресурсів, питанням здійснення та розвитку депозитних операцій також приділяли велику увагу відомі українські вчені серед яких: О. Васюренко, М. Алексеєнко, І. Бланко, З. Васильченко, О. Дзюблюк, О. Копилук, В. Кириленко, А. Кириченко, В. Лагутін, А. Мороз, Р. Стельмах, Н. Шелудько, О. Вовчак та інші.

Метою дослідження є розробка на основі системного підходу концепції оптимізації депозитної діяльності банку в умовах мінливого економічного середовища задля фінансової стійкості та надійності банку.

Досягнення мети потребує вирішення таких завдань:

- визначення теоретичних засад депозитної діяльності банків в умовах мінливого економічного середовища;
- дослідження тенденцій розвитку депозитної діяльності банків України на сучасному етапі;

- обґрунтування основних методів оптимізації депозитної діяльності банків;
- здійснення аналізу формування депозитних ресурсів АТ «Укрсиббанк»;
- проведення аналізу структури та динаміки депозитів АТ «Укрсиббанк»;
- розробка концептуальних підходів щодо оптимізації депозитної діяльності АТ «Укрсиббанк» в умовах мінливого економічного середовища;
- побудова організаційно-функціональної моделі оптимізації депозитної діяльності банку;
- визначення інноваційних технологій задля оптимізації депозитної діяльності банку.

Об'єктом дослідження є процес організації депозитної діяльності банків.

Предмет дослідження - економічні відносини в процесі оптимізації депозитної діяльності банку.

Інформаційною базою роботи є закони України та постанови Верховної Ради та Кабінету Міністрів, нормативні акти Національного банку України, економічна література з питань банківської справи, аналітичні, економіко-математичні, статистичні збірники, матеріали періодичної преси, літературні джерела іноземних та вітчизняних авторів.

Методи дослідження: метод теоретичного аналізу й систематизації, статистичний аналіз, узагальнення, порівняння, коефіцієнтний метод.

Науковими результатами дослідження є визначення теоретичних засад депозитної діяльності банків в умовах мінливого економічного середовища; дослідження тенденцій розвитку депозитної діяльності банків України на сучасному етапі; обґрунтування основних методів оптимізації депозитної діяльності банків; здійснення аналізу формування депозитних ресурсів АТ «Укрсиббанк»; проведення аналізу структури та динаміки депозитів АТ «Укрсиббанк»; розробка концептуальних підходів щодо

оптимізації депозитної діяльності АТ «Укрсиббанк» в умовах мінливого економічного середовища; побудова організаційно-функціональної моделі оптимізації депозитної діяльності банку; визначення інноваційних технологій задля оптимізації депозитної діяльності банку.

Наукова новизна: розробка концепції оптимізації депозитної діяльності банку в умовах мінливого економічного середовища, впровадження якої в практичну діяльність банку забезпечить його фінансову стійкість та надійність.

Апробація результатів дослідження відбулася за допомогою публікації статті «Оптимізація депозитної діяльності банківської установи в умовах мінливого економічного середовища» в Електронному науковому фаховому виданні з економічних наук «Modern Economics», №29 (2021), С.49-56, публікації тез «Аналіз структури та динаміки депозитів АТ «Укрсиббанк» на XXI Міжнародній науковій конференції студентів та молодих вчених «Управління розвитком соціально-економічних систем: глобалізація, підприємництво, стає економічне зростання» (2021), С.152-154 та отриманні довідки про впровадження наукових результатів дослідження щодо оптимізації депозитної діяльності АТ «Укрсиббанк» в умовах мінливого економічного середовища, яка підписана провідним фахівцем управління підбору персоналу банку Зорькою А.Ю.

Структура роботи. Кваліфікаційна робота включає в себе вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел та три додатки. Загальний обсяг магістерської роботи становить 90 сторінок. Магістерська робота включає в себе 9 таблиць, 26 рисунків, список використаних джерел включає в себе 62 найменувань і вкладень та Додатки А, Б та В.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДЕПОЗИТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ В УМОВАХ МІНЛИВОГО ЕКОНОМІЧНОГО СЕРЕДОВИЩА

1.1 Теоретичні основи депозитної діяльності банків

Ефективність банківської діяльності та масштаби її операцій в першу чергу залежать від обсягу ресурсів, якими вона володіє. Без достатньо забезпеченої ресурсної бази банки не в змозі в повній мірі здійснювати процес кредитування поточних потреб фізичних та юридичних осіб. Однією з найважливіших функцій банків є мобілізація тимчасово вільних грошових коштів і перетворення їх в капітал. Банківськими ресурсами визнається сукупність коштів, які є в розпорядженні банків і можуть використовуватися ними для проведення активних операцій. Банківські ресурси залежно від джерел формування поділяються на власні кошти, залучені і запозичені. Найбільшу частину банківських ресурсів складають залучених та запозичених коштів. Вірогідно, що основним джерелом формування ресурсів банку, кошти, які складають найбільшу частину в структурі банківських зобов'язань є залучені кошти, що спрямовуються задля проведення активних депозитних операцій. Залучені ресурси банку включають в себе такі складові як залишки коштів на поточних банківських рахунках клієнтів, депозитні вклади фізичних і юридичних осіб, рахунки та депозитні вклади інших банків, а також цінні папери власного боргу.

В процесі кругообігу торговельного та промислового капіталу виникають тимчасово вільні грошові кошти, які складають основу залучених коштів банку. Також не менш важливою складовою залучених коштів банку становлять особисті грошові заощадження населення. Запозиченими коштами банку визначаються позики на грошовому ринку, які залучаються за допомогою міжбанківських кредитів і кредитів Національного банку України, а також операцій з цінними паперами, що здійснюються лише на вторинному фондовому ринку. Депозитна діяльність базується на здійсненні депозитних

операцій, які є основою формування банківських ресурсів загалом. Депозитна діяльність – це певна діяльність банківської установи, яка передбачає залучення тимчасово вільних коштів юридичних та фізичних осіб для їх розміщення та для отримання максимального прибутку [1, с. 835]. Слід зазначити, за рахунок депозитної діяльності банку реалізується депозитна політика банку. Депозитна політика банку – це стратегія і тактика банку щодо залучення грошових коштів вкладників та інших кредиторів і визначення найефективнішої комбінації їх джерел [2]. Депозитна політика банку — це сукупність цілей депозитної діяльності банку, які визначають умови, види, структуру та обсяги депозитних операцій банку, поведінку банку в результаті впливу внутрішніх та зовнішніх факторів, а також вибір найефективніших способів їх досягнення, які підпорядковується загальним вимогам діяльності банку, а саме поєднанню ліквідності, дохідності та ризику [3]. В основі формування депозитної політики лежать як загальні, так і специфічні принципи (табл. 1.1)

Табл. 1.1 - Принципи формування депозитної політики банків

Принципи		Характеристи ка принципу
1	2	3
Загальні принципи	Наукової обґрунтованості	Ґрунтується на новітніх досягненнях науки із врахуванням дії законів економіки у сфері конкретного банку та за допомогою використання науково обґрунтованих методик.
	Цілісності системи	Депозитна політика виступає як підсистема політики банку загалом.
	Комплексного підходу	Розробка основних напрямів депозитної політики та оцінка розміщення депозитів з точки зору стратегії розвитку банку
	Оптимальності та ефективності	Розробка оптимальних та ефективних для даного етапу розвитку банку тактичних методів і напрямів. Визначає обсяги та цілі залучених ресурсів банку та їх ефективну реалізацію
	Єдності елементів	Усі елементи депозитної політики розглядаються у взаємозв'язку та взаємозалежності.

Продовження таблиці 1.1

1	2	3
Специфічні принципи	Забезпечення оптимального рівня витрат	Характеризує цінову політику банку, вміння керівництва банку адекватно та своєчасно реагувати на зміни ринкових цін на депозити задля зниження очікуваних витрат та регулювання прибутковості банку.
	Безпеки операцій банку	Характеризує систему захисту економічних інтересів клієнтів щодо забезпечення банківської таємниці за їх рахунками, а також підтримання оперативної ліквідності банку
	Забезпечення надійності	Від надійності банку залежить рівень ризику клієнта щодо повернення вкладених коштів і сплати відсотків. Кількість та якість залучених коштів відображає надійність і стабільність банку.

Джерело: складено автором на основі [4].

Дотримання цих принципів надає банку можливість покращити та збільшити свою ресурсну базу, дозволяє сформувати як стратегічні, так і тактичні цілі в процесі організації депозитних операцій, забезпечуючи при цьому оптимізацію та ефективність депозитної політики банку.

Оптимізація та удосконалення депозитної політики банку є дуже складним завданням. Під час процесу його вирішення необхідно враховувати інтереси економіки країни як в цілому банку, так і суб'єктів економіки, клієнтів та персоналу банку. Вірогідно, що їх інтереси збігаються не завжди, тому метою оптимальної депозитної політики є перш за все узгодити інтереси кожної із сторін. Депозитна політика зазвичай повинна підпорядковуватися загальним банківським критеріям та вимогам, а саме вдалому поєднанню дохідності, ліквідності та ризику. Якщо враховувати специфіку депозитної політики, то основною метою її здійснення є залучення максимального обсягу депозитних при мінімальних витратах. Як відомо, основною метою діяльності будь-якого банку є одержання якомога більшого прибутку. Для досягнення даної мети необхідно реалізувати для початку основну ціль депозитної політики. Отже, можна зробити висновок, що депозитна політика банку являється основою банківської стратегії, яку можна реалізувати лише через здійснення механізму фінансового менеджменту в банку. При формуванні

депозитної політики необхідно врахувати інтереси всіх учасників цих відносин. Депозитна діяльність буде ефективна, якщо буде правильна депозитна політика. Внаслідок цього банк матиме змогу залучати більше клієнтів, при цьому створюючи нові сегменти ринку та здійснювати успішну конкуренцію між учасниками ринку. На практиці у кожному банку правильна депозитна політика повинна охоплювати два основні напрями діяльності. Першим напрямком такої успішної діяльності є формування змісту депозитної політики, другим - депозитна політика повинна містити в собі конкретні організаційно-управлінські заходи, які будуть спрямовані на її реалізацію. Основними моментами для виконання цих напрямів є завдання та цілі депозитної політики, її основні елементи, які визначаються відповідно до головної мети діяльності банку, за допомогою чого здійснюється збалансування рівня прибутковості та ліквідності (рис.1.1). За допомогою даної схеми зображено взаємозв'язок депозитної політики та депозитної діяльності.

На основі світової практики визначено, що найстійкішим залученим ресурсом для банку є депозити фізичних осіб. На відміну від депозитів юридичних осіб за ними спостерігається менший рух коштів. Під час фінансових криз у банківському секторі найбільше постраждав роздрібний банківський ринок. Це сталося внаслідок різкого зменшення доходів населення, підвищення рівня безробіття, рівня споживчих цін та зростання недовіри до банківської системи. Ринок роздрібних банківських послуг – це ринок, на якому клієнти (фізичні особи) здійснюють купівлю банківських послуг для задоволення власних потреб [6, с.126]. Ключовими суб'єктами даного ринку є різноманітні групи населення, які різняться за віком, рівнем доходів, соціальним становищем та за рівнем споживання. Внаслідок неоднорідності характеристик груп населення цей ринок являється неоднорідним. На рисунку 1.1 зображено схему формування ефективної депозитної діяльності.

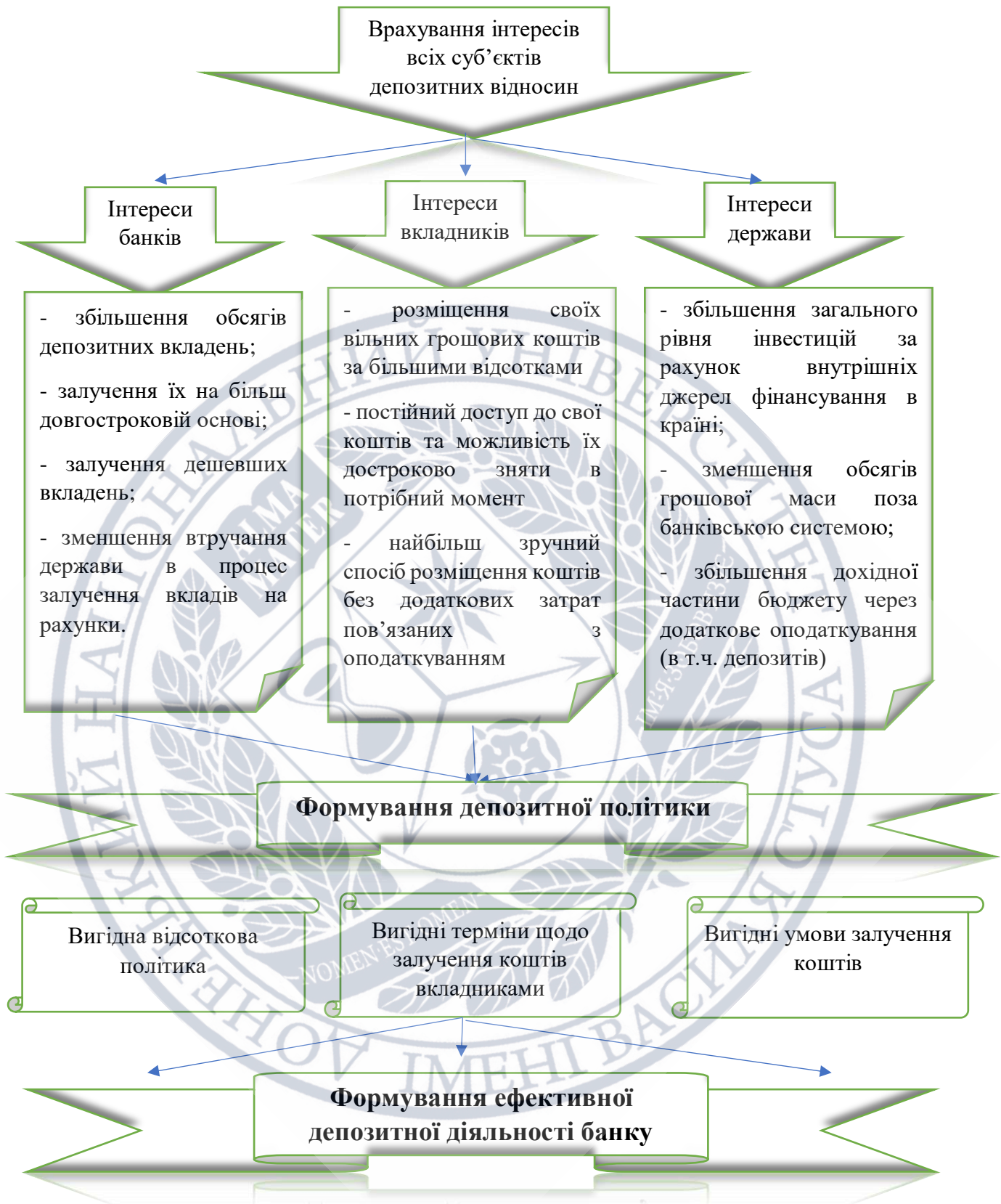

Рисунок 1.1– Схема формування ефективної депозитної діяльності

Джерело: складено автором на основі [5].

Таким чином, на основі даної схеми ми можемо спостерігати, що при формуванні депозитних ресурсів банку інтереси всіх учасників даних відносин суперечать одні одним. Так як основним завданням, яке необхідно здійснити банківській системі та державі в цілому є узгодження та врегулювання інтересів всіх суб'єктів депозитних відносин та поєднання їх у загальносистемну політику. На даний момент в процесі формування депозитної політики банку вкладникам та банкам вже вдалося успішно узгоджувати інтереси один одного, але даного результату не вдалося досягти у спектрі впливу держави на інтереси кожної зі сторін депозитних відносин. Основними складовими депозитної політики банку є відсоткова політика, терміни та умови залучення коштів. Вони повинні бути вигідними для всіх суб'єктів депозитних відносин. Потрібно обрати оптимальний рівень відсоткової ставки, визначити оптимальні і вигідні терміни та умови залучення коштів, адже від цих показників прямо залежать обсяги фінансових ресурсів, які надходять до банку. Тільки після виконання цих умов можна досягти ефективної депозитної діяльності банку.

Будь-яка діяльність банку, без виключення депозитної, напряму залежить від особливостей клієнтів, які обслуговуються. Існує багато різних класифікацій клієнтів, які допомагають ретельно вивчити їх потреби. Ефективною вважається класифікація на основі предикативного аналізу, за яким клієнтів банку можна поділити на такі групи, як рис.1.2:

Рисунок 1.2 – Класифікація клієнтів депозитного сектору на основі предикативного аналізу

Джерело: складено автором на основі [5].

Така структура клієнтів та їх потреб значно впливає на доходну частину депозитного сектору банків. З метою залучення нових клієнтів вітчизняні банки мусять створювати антикризові програми обслуговування, основну частину яких становлять нові депозитні продукти. Як відомо – головною

проблемою для всіх банків України є загроза нової фінансової кризи. Тому за дослідженнями останніх фінансових криз 2014 та 2020 рр. можна визначити причини тривоги та їх значення для банку в разі настання економічної кризи (рис.1.3).

Рисунок 1.3 – Причини тривоги та їх значення для банку в разі настання економічної кризи

Джерело: складено автором на основі [7, с.25].

За результатами побудованої схеми можна зробити висновок, що країна наразі знаходиться в економічній кризі, що досить суттєво впливає на рівень розвитку депозитної діяльності. На даний час у найбільш затребуваний учасників даної сфери, а саме населення України не вистачає тимчасово вільних грошових коштів, щоб спрямовувати їх у депозитні вклади. Результатом даної ситуації є масовий відтік коштів, обмеження можливостей повноцінної роботи банківського сектору.

Як відомо, невід'ємною складовою і основою депозитної політики, так і депозитної діяльності загалом є депозит. Згідно із Законом України «Про банк та банківську діяльність», можна визначити правову та економічну сутність депозиту. Депозит – це кошти як в готівковій так і в безготівковій формі, в національній валюті або ж в іноземній, які розміщуються клієнтами на іменних рахунках банку на договірних засадах та на визначений термін

зберігання або без зазначення такого терміну та підлягають виплаті вкладнику відповідно до умов договору та законодавства України [21]. Основною перевагою депозиту над готівкою є те, що депозит у висновку приносить дохід у формі процента, натомість недоліком є те, що відсоток за депозитом нижчий порівняно з виплаченим процентом за позичений капітал. Таким чином можна зробити висновок, що саме при депозитних операціях найвиразніше проявляється сутність комерційної діяльності банків.

Основою здійснення депозитної діяльності є депозитні операції, які за визначенням Тиркала Р. І. трактуються як пасивні операції банків із залучення грошових коштів фізичних та юридичних осіб у національній або іноземній валюті у формі вкладів шляхом їх зарахування на відповідні банківські рахунки та на певних умовах [22, с. 264]. В результаті здійснення депозитних операцій комерційним банком вдається залучати від фізичних та юридичних осіб депозити до запитання, які є найдешевшими із спектру залучених ресурсів. Витратність депозитів до запитання дорівнює близько 1-2 % річних. Також можна визначити об'єкт, який виникає в наслідок депозитних операцій. Ним виступають внески, які на певних умовах двостороннього договору та на визначений термін залучаються на депозитні рахунки банку.

Можна виділити таку класифікацію депозитних операцій (рис.1.4).

На рисунку 1.4 визначені види депозитних операцій. Можна охарактеризувати основні з них. Депозити до запитання — це такий вид депозиту, при якому видача коштів здійснюється на першу вимогу [49]. Це звичайний розрахунковий рахунок, процент за яким є мінімальним, близько 0,1% річних. Іноді бувають більш привабливі пропозиції до 10-12% річних. Незалежно від часу та суми кошти з депозиту можна знімати та поповнювати.

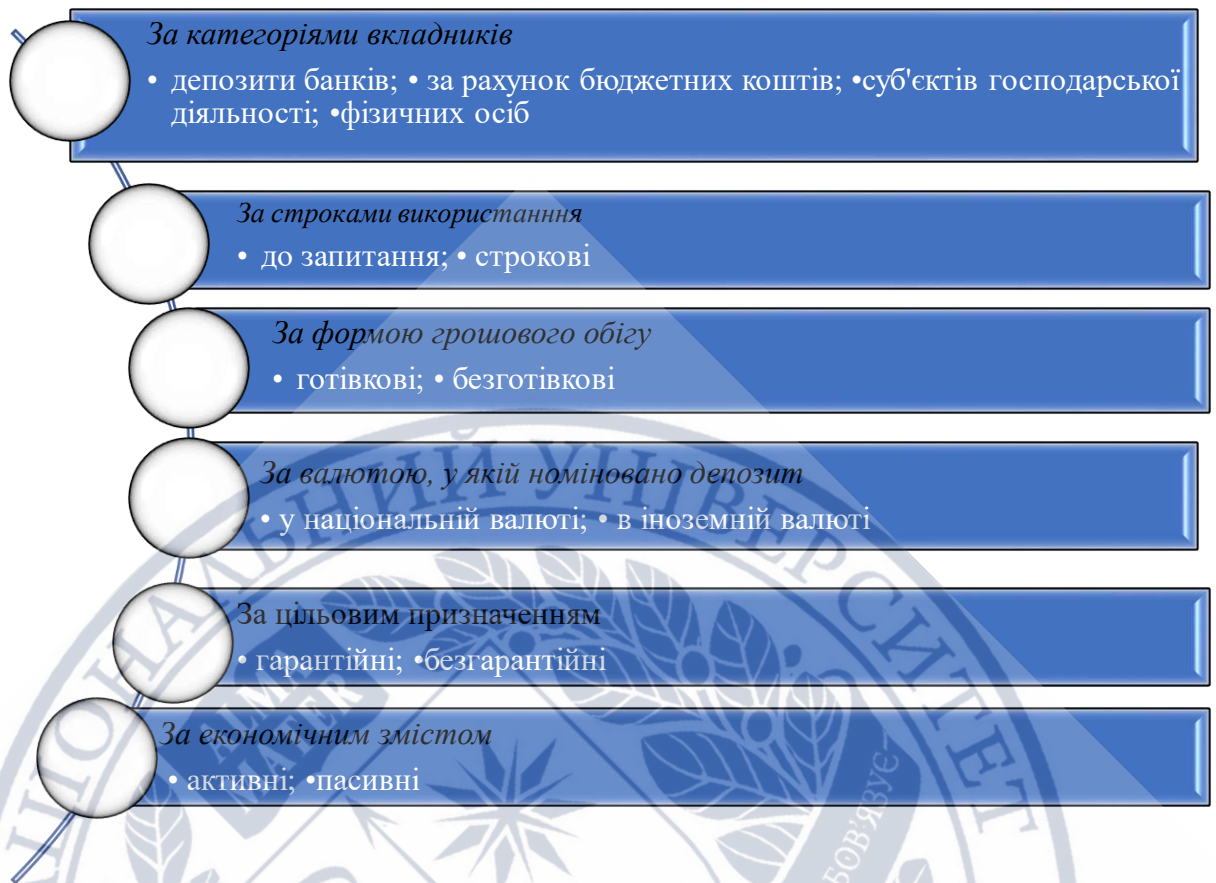

Рисунок 1.4 – Класифікація депозитних операцій

Джерело: складено автором.

Строкові депозити – це депозити, які мають певний термін. Це гроші, які зберігаються на рахунках в банку протягом певного строку, який визначений у депозитній угоді [50]. Зазвичай дані внески розміщуються у досить великих сумах. Банкам вигідніше виплачувати більш високий відсоток за строковими депозитами, аніж за депозитами до запитання. До строкових депозитів у також відносять депозити овернайт – це депозити, які залучаються банком на термін, який не перебільшує одного операційного дня (не враховуючи при цьому кількість неробочих днів банку). Строковими депозитами також визначаються кошти, які отримані від інших комерційних банків у формі вкладу на конкретно визначений термін [51].

Ощадні депозити — це стандартні депозити з середнім рівнем відсотків та мінімальним набором умов. Інколи банки проводять капіталізацію за даним видом депозитів, тобто нараховані відсотки додаються до основної суми депозиту, при цьому збільшуючи його. Отримана сума враховується при

подальшому нарахуванні відсотків, тобто відбувається постійний процес наростання суми вкладу.

Валютні депозити — це вклади, які можна відкрити в іноземній валюті. Даний вид депозиту дозволяє отримати дохід не лише за процентною ставкою, а й зберегти свої накопичення в разі нестабільного курсу національної валюти [52].

Мультивалютні депозити — це вид депозиту, при якому вкладник має можливість змінити валюту даного вкладу в іншу без втрати нарахованих відсотків [53].

Існує ще декілька видів депозитів, які називаються екзотичними:

Металеві депозити — розмір доходу за таким видом депозиту може змінюватися також залежно від зміни вартості дорогоцінних металів на світових ринках, а не лише за рахунок відсотків по депозиту, а й залежить від

Індексує депозитні продукти — даний вид депозиту характеризується збільшенням доходу завдяки зміні котирувань одного активу на світових ринках без ризику втратити самого активу (індекс Dow Jones, ціна на нафту).

Екзотичні види депозитів досить рідко використовуються у вітчизняних банках. Адже дані види депозиту є більше вигідними для одного учасника депозитних відносин – вкладника. В свою чергу банк не в змозі отримати запланований дохід, адже вітчизняні банки зазвичай отримують свій основний дохід саме на нестабільності валютного курсу [54].

Активні депозити – це вид депозиту, при якому вкладник має можливість розміщувати банківські кошти на вклади в інші банки. Такий вид операцій застосовується лише на міжбанківському ринку.

Пасивні депозити – це кошти, які є залучені банком зазвичай в населення або юридичних осіб.

Теоретичне обґрунтування економічної та правової суті депозитної діяльності та виокремлення її складових, а саме депозитної політики, операцій та депозиту, дозволило нам побудувати схему походження депозитної діяльності (рис.1.5).

Рисунок 1.5 – Походження депозитної діяльності

Джерело: складено автором.

Зі схеми видно, що першочерговим являється депозит. Без нього не можливі ні операції, ні політика, ні діяльність. Наступною складовою є депозитні операції. Їх основна мета – здійснення за депозитними та поточними рахунками фізичних осіб переказу грошових коштів за допомогою платіжних інструментів та зарахування на них коштів. Депозитна політика є третьою складовою і не менш важливою. Адже, основною метою здійснення депозитної політики комерційного банку є залучення максимального прибутку при мінімальних витратах. Досягнення даної мети провокує створення необхідних передумов для досягнення основної мети діяльності комерційного банку – це отримання максимального прибутку. Отже, депозитна політика банку є невід’ємною складовою депозитної діяльності.

Отже, можна зробити висновок, що для забезпечення ефективності депозитної діяльності банку необхідно реалізувати ефективну депозитну політику, яка, у свою чергу, реалізується з допомогою активних депозитних операцій. Першочерговою основою даного процесу є сам депозит. Депозит –

угода, відповідно до якої банк, який прийняв від вкладника грошові кошти, зобов'язується виплачувати вкладникові дану суму та нараховані на неї відсотки у порядку та на відповідних умовах, які встановлені договором банківського депозиту. Депозит – це операція, яка передбачає передачу грошових коштів іншій стороні на відповідальне зберігання, на відповідний термін та за певних умов двостороннього договору [48].

Формування ефективної депозитної діяльності банку забезпечується за рахунок врахування інтересів кожного з учасників депозитної діяльності. Актуальною проблемою на сьогодні є те, що насправді важко задовільнити інтереси кожного з учасників депозитної діяльності, адже іноді вони бувають взагалі протилежними. Для банку головною ціллю є отримання максимального прибутку за мінімально можливий термін. Аналогічною ціллю також керуються вкладники. Задля забезпечення ефективної депозитної діяльності банку необхідно знайти оптимальний варіант, який би максимально задовольняв інтереси кожного зі сторін.

Розглядаючи депозитну політику банку як одну із основних складових банківської політики, варто відзначити, що мета депозитної політики всебічно пов'язана із загальними стратегічними цілями банку та узгоджується з ними. Можемо стверджувати, що депозитна діяльність банків насамперед пов'язана із забезпеченням стабільної ресурсної бази на вигідних для банків умовах та захисту інтересів вкладників та кредиторів. Незважаючи на всі недоліки, які притаманні депозитам, депозитним операціям та депозитній політиці, правильна та ефективна організація депозитної діяльності необхідна задля забезпечення нормальної банківської діяльності загалом.

1.2 Особливості депозитної діяльності банків України на сучасному етапі

Депозитна діяльність банків включає етапи відображені на рис. 1.6

Перший етап – створення сприятливих умов для залучення коштів клієнтів. Основним під час цього етапу є забезпечення показників надійності

та стабільності банку. Другий етап – це вже початок ефективного залучення коштів клієнтів. Клієнтами можуть бути як фізичні, так і юридичні особи. Адже на другому етапі залучений капітал банку зростає, порівняно з першим етапом. Третій етап – використання електронних грошей. Електронні гроші – це одиниці вартості, які зберігаються на електронному пристрої, приймаються як засіб платежу іншими особами [8].

Рисунок 1.6 – Етапи здійснення депозитної діяльності

Джерело: складено автором.

На початку 2014 року в банківській системі України налічувалося близько 180 банків. Здебільшого ці банки не показували своїх реальних власників, не відображали відповідної та достовірної звітності. Навіть відомі аудиторські фірми були не в змозі відобразити достовірну інформацію та дати об'єктивну оцінку їхньої діяльності. На той момент банківська система України була перенасичена так званими «банками-пральними», «пилососами», «зомбі-банками» та «бєбі-бумерами», які були спеціально створеними для вигідних продажів. Фактично усі вони на той момент були банкрутами, проте підтримувались за рахунок «штучного дихання». Більшість даних банків відмовлялася повертати гроші вкладниками, а деякі були вже не в змозі виконувати свої обов'язки, відповідно до нормативів та вимог

Національного банку України. Бували поодинокі випадки, що банки просто залишилися без підтримки власних акціонерів, які банально втекли від зобов'язань перед власними вкладниками. Декілька банків опинились на захопленій зовнішнім агресором території. Внаслідок цих подій відбулося «велике очищення банківської системи», що в свою чергу призвело до активного розвитку банківської системи і загострення конкуренції між «вижившими» банками. Зазначене спричинило поступове зниження прибутковості банківської системи. Це стимулювало учасників банківської системи удосконалювати свою депозитну діяльність задля відновлення стійкості банківської системи та підвищення її прибутковості. На розвиток банківської системи в цей період значно вплинули процентний, валютний та ринковий ризики. Цей період називається періодом високої ризиковості діяльності банківської системи. Під процентним ризиком розуміється загроза фінансовому та економічному стану комерційного банку внаслідок несприятливих змін відсоткових ставок під впливом різноманітних факторів зовнішнього та внутрішнього середовищ [10].

Валютний ризик – наявний або потенційний ризик для надходжень і капіталу, який виникає через несприятливі коливання курсів іноземних валют і цін на банківські метали [11].

Ринковий ризик – наявний або потенційний ризик для надходжень і капіталу, який виникає через несприятливі коливання вартості цінних паперів, товарів і курсів іноземних валют за тими інструментами, які є в торговельному портфелі [12].

Внаслідок економічних криз 2014 та 2020 рр. суттєво змінилася поведінка споживачів депозитних послуг – і це є першою особливістю депозитної діяльності банків на сучасному етапі. Якщо проаналізувати поведінку цих суб'єктів депозитної діяльності, можна виділити основні елементи, які впливають на формування депозитної бази банків (табл. 1.2)

Таблиця 1.2 - Зміна поведінки споживачів депозитних послуг внаслідок економічних криз 2014 та 2020

Характеристики	До кризи	Після кризи	Висновки
Строковість депозитів	Від 1 року до 2 років	До 1 року	Клієнти зменшують строки вкладень. Важливим фактором є можливість вибору дати закінчення депозитного договору
Валюта вкладів	Переважаання гривневих вкладів	Підвищення частки вкладів в іноземній валюті	Відбувається активна диверсифікація портфелів депозитів по валютам.
Типи продуктів	Максимальні відсоткові ставки та можливість поповнення	Можливість зняття та рівень відсоткових ставок	Для клієнта пріоритетним є можливість зняття депозитів та підвищення ставки при збільшенні розмірів депозитів
Стратегії клієнтів	Рівномірний розподіл клієнтів по банках залежно від їх стратегії	Різкий розподіл клієнтів на «гравців» та «вкладників»	Частина клієнтів є «гравцями», що обирають банки, які пропонують дуже високі відсоткові ставки, інші – стабільність та гарантії

Джерело: складено автором на основі [1].

Відповідно до результатів таблиці можна зробити висновок, що протягом досліджуваного періоду змінилося ставлення клієнтів депозитних послуг до строковості депозитів. Особливістю депозитної діяльності на сучасному етапі є те, що вкладники перестали вкладати кошти в довгострокові депозити у зв'язку із втратою довіри до банківського сектору і надають перевагу короткостроковим депозитам.

Строкові депозити мають такі особливості:

- неможливо достроково вилучити депозит, адже банк може використати штрафні санкції
- оформлюється за допомогою депозитної угоди;
- не застосовується для здійснення поточних платежів;
- чітко встановлений строк зберігання.

Згідно з даними Національного банку України можна спостерігати таку динаміку депозитів резидентів в розрізі строковості в національній валюті протягом 2014-2020 рр. (рис.1.7).

Рисунок 1.7– Депозити резидентів в розрізі строковості в національній валюті протягом 2014-2020 рр. (млн.грн.)

Джерело: складено автором на основі [37].

Виходячи з цього, можна зробити висновок, що протягом досліджуваного періоду частка депозитів в національній валюті до 1 року зросла більш, ніж в 2 рази. Щодо депозитів строком більше 2 років – спостерігається тенденція до спаду даного показника. Це пояснюється зниженням рівня довіри клієнтів до банківського сектору. Щодо депозитів в іноземній валюті – аналогічна ситуація з депозитами, строком до 1 року – стала тенденція до росту майже як у 2 рази. Щодо депозитів, строк яких рівний більше 2 років – спостерігається неоднозначна тенденція протягом всього досліджуваного періоду. Це в першу чергу пояснюється нестабільністю курсу валют, та різких змін відсоткових ставок.

Станом на 31.12.2020 р. валютна структура строкового депозитного портфелю України складалася на 59% з депозитів в національній валюті (320798 млн. грн.), а на 41% (221308 млн. грн.) - з валютних депозитів. (рис.1.8)

Рисунок 1.8 – Депозити резидентів в розрізі строковості в іноземній валюті протягом 2014-2020 рр. (млн.грн.)

Джерело: складено автором на основі [37].

Дана динаміка пояснюється тим, що протягом 2014-2020 років спостерігалася тенденція до різкого зниження депозитної ставки в національній та іноземній валюті.

Також до особливостей депозитної діяльності банків можна віднести тісний взаємозв'язок між депозитною діяльністю та кредитною діяльністю, яка проявляється через узгодження основних параметрів депозитних і кредитних операцій (відсоткова ставка, розміри та терміни); побудова взаємовідносин між клієнтом і банком виключно на ринкових засадах. Це означає, що, в процесі мобілізації тимчасово вільних коштів фізичних та юридичних осіб, комерційний банк при наданні клієнтам позик намагаються спрямувати їх туди, де їх використання обіцяє максимальний прибуток [3].

Отже, на основі змін поведінки споживачів депозитних послуг внаслідок економічних криз 2014 та 2020 рр. можна стверджувати, що депозитна діяльність банків в більшій мірі залежить від поведінки суб'єктів економічної діяльності та населення в цілому і це також можна визначити як особливість депозитної діяльності банків на сучасному етапі (рис.1.9).

Рисунок 1.9 – Тенденція зміни депозитних ставок в національній та іноземній валюті протягом 2014 - 2020 рр.

Джерело: складено автором на основі [37].

Виходячи з даного дослідження можна визначити перелік перешкод, які мають значний вплив на ефективність процесу формування, регулювання та розподілу банками залучених ресурсів та є притаманними сучасним реаліям в сфері депозитної діяльності.

До них належать:

- низький рівень реальних доходів населення;
- занадто високі темпи інфляції, що у свою чергу приводить до швидкого знецінення заощаджень.
- занадто високий рівень оподаткування доходів населення;
- існування тіньового сектору, що значно зменшує обсяги грошей в банківському секторі;
- відсутність довіри до банківської системи, яка спричинена нестабільною економічною та політичною ситуацією в країні, банкрутство та банків.

Перейдемо до визначення факторів макро- та мікрорівня, що впливають на депозитну діяльність.

1.3 Фактори, які впливають на сучасний стан депозитної діяльності банків в умовах мінливого економічного середовища

На сучасний стан депозитної діяльності України в цілому впливають:

- фактори мікрорівня;
- фактори макрорівня;
- фактори мезорівня

Фактори мікрорівня – це фактори, які в першу чергу пов’язані з впливом некерованих інструментів зовнішнього середовища. Мезорівень включає в себе фінансово-економічні, нормативно-правові, та фактори впливу дій клієнтів та конкурентів. До фактори макрорівня відносяться економічні, політичні, соціальні та техногенні фактори, які є некерованими у зовнішньому середовищі функціонування банку. На політичне становище України здійснюють вплив анексія АР Крим та військові конфлікти в Луганській та Донецькій областях. Політичні фактори мають великий вплив на інвестиційний клімат в країні та на діяльність комерційних банків по залученню тимчасово вільних ресурсів як резидентів, так і нерезидентів.

Найбільш значущими при процесі формування ресурсної бази комерційних банків являються економічні фактори. Це пояснюється тим, що саме під їх впливом будується стратегія банківської діяльності. До таких факторів відносяться як макроекономічні, так і фактори грошово-кредитного ринку, а саме:

- рівень економічного розвитку країни (ВВП);
- наявні доходи населення;
- рівень інфляції;
- кон’юнктура фінансового ринку;
- вартість недепозитних ресурсів міжбанківського ринку;
- рівень розвитку фондового ринку;
- стабільність національної валюти;
- стан грошово-кредитних інструментів.

Основне місце серед даних показників, що відображають економічний стан в країні, займає валовий внутрішній продукт. ВВП в першу чергу характеризує загальний економічний розвиток країни за певний період та прогнозує рівень фінансового потенціалу населення. З однієї сторони стан макроекономічної ситуації в країні визначає затребуваність у депозитних коштах, що зумовлюють попит на кредитні ресурси, а з іншої – макроекономічні чинники впливають на стан та динаміку системи банківських установ, рівень успішності депозитної діяльності комерційних банків (рис.1.10) [20].

Рисунок 1.10 – Динаміка співвідношення депозитних ресурсів та розмірів ВВП (млн. грн.)

Джерело: складено автором на основі [37].

На основі даної діаграми можемо зробити висновок, що протягом досліджуваного періоду зберігається позитивна тенденція як депозитних ресурсів, так і показника економічного розвитку – ВВП. У 2020 році у порівнянні з 2016 роком обсяг депозитних ресурсів зріс на 315139 млн. грн. або на 39,71%, що вказує на ефективну депозитну політику банківських установ. Нажаль динаміка депозитних ресурсів не перевищує динаміку ВВП в вартісному виразі протягом досліджуваного періоду. Це свідчить про збільшення депозитних ресурсів лише в зв'язку зі збільшенням ВВП, а не за рахунок залучення накопичених «непрацюючих» заощаджень вкладників.

Важливим показником економічного стану країни також є інфляція.

Основними показниками при визначенні оцінки інфляції, є індекс споживчих цін (ІСЦ) та індекс цін виробників (ІЦВ).

Індекс споживчих цін – це показник, що характеризує динаміку рівня цін на товари та послуги, які купує населення для повсякденного споживання, відображає зміну вартості життя в країні, при цьому зберігаючи зміни купівельної сили національної валюти [55]. Індекс цін виробників характеризує середню зміну цін від виробників [56]. Основною відмінністю даного показника від індексу споживчих цін є те, що він охоплює виключно товари без врахування послуг. При оптимальному розвитку економіки в нормальних умовах можливе зростання даних показників, що у свою чергу може привести до підвищення основних відсоткових ставок в країні. Це сприяє зростанню курсу валюти, оскільки збільшується привабливість вкладення коштів у валюту з більшою процентною ставкою. Однак занадто високі темпи зростання інфляції, швидше за все, викликають зворотну реакцію ринку. На рисунку 1.11 зображена тенденція змін темпів інфляції та темпів депозитних ресурсів.

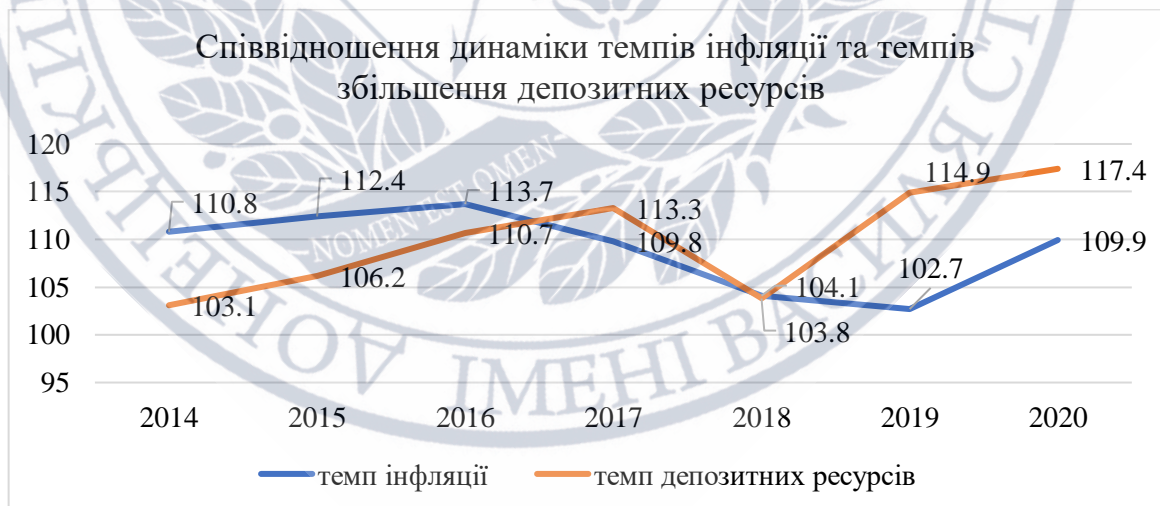

Рисунок 1.11 – Співвідношення динаміки темпів інфляції та темпів збільшення депозитних ресурсів

Джерело: складено автором на основі [37].

Аналіз даних рис.1.11 засвідчує, що темп зростання депозитних ресурсів комерційних банків є вищим (у 2017 – на 2% зріс темп збільшення депозитних

ресурсів, а темп інфляції – зменшився на 4%), ніж темп інфляції практично протягом всього досліджуваного періоду, за винятком 2020 року, де темп інфляції був вищим за темп збільшення депозитних ресурсів (інфляція – 7%, депозитні ресурси – 2%). Це свідчить про те, що криза-Covid19 вплинула на депозитну діяльність за рахунок зростання рівня інфляції

До факторів грошово-кредитного ринку можна віднести вартість недеPOSITНИХ ресурсів на міжбанківського ринку, які знаходяться під впливом певних інструментів грошово-кредитної політики:

- тенденція облікової відсоткової ставки;
- операцій, які відбуваються на відкритому ринку цінних паперів;
- зміна вимог до рівня обов'язкових резервів депозитних інститутів.

Операції на відкритому ринку – певна діяльність центрального банку, сенс якої полягає в купівлі цінних паперів (зазвичай це є державні облігації) на фінансових ринках і продажу їх комерційним банкам, підприємствам та населенню. Внаслідок даних операцій відбувається регулювання пропозиції грошей. Дані дії центрального банку прямо впливають на обсяг грошової бази, тому що змінюють обсяг банківських резервів. При купівлі цінних паперів збільшується пропозиція грошей внаслідок збільшення резервів комерційних банків [57].

Облікова відсоткова ставка – це ставка відсотка, під яку центральний банк надає кредити комерційним банкам. На рисунку 1.12 зображена динаміка обліковою ставки НБУ та вартості депозитних ресурсів. Облікова ставка Національного банку України є фундаментом, на основі якого визначається ціна тимчасово вільних та вкладених ресурсів. Ставка є основною процентною ставкою, базисом для визначення вартості депозитних ресурсів. Чим вище облікова ставка, тим дорожчі депозити в національній валюті.

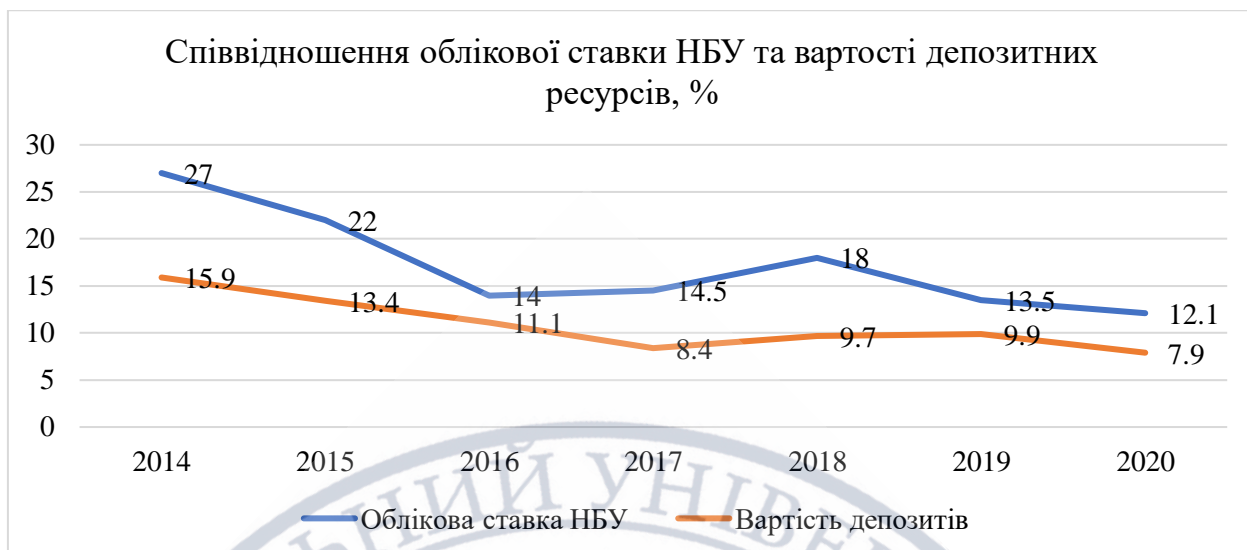

Рисунок 1.12 – Співвідношення облікової ставки НБУ та вартості депозитних ресурсів, %

Джерело: складено автором на основі [37].

На основі даного рисунку можна стверджувати, що вартість депозитів є нижчою, аніж облікова ставка НБУ. Протягом досліджуваного періоду спостерігалася неоднозначна тенденція даних показників. Найменша різниця між показниками спостерігається у 2016р., найбільша – у 2014р.

Ефективність депозитної діяльності банків у значній мірі залежить від загальних обсягів кредитних та депозитних ресурсів на ринку України. На зміну цих показників значний вплив має економічна ситуація в країні, інвестиційний клімат та сприятливість макроекономічної стабільності держави. На рисунку 1.13 можна відслідкувати співвідношення кредитних та депозитних ресурсів протягом аналізованого періоду. На даному рисунку зображено тенденцію зміни рівня кредитних та депозитних ресурсів на ринку України. На зміну цих показників значний вплив має економічна ситуація в країні, інвестиційний клімат та сприятливість макроекономічної стабільності держави.

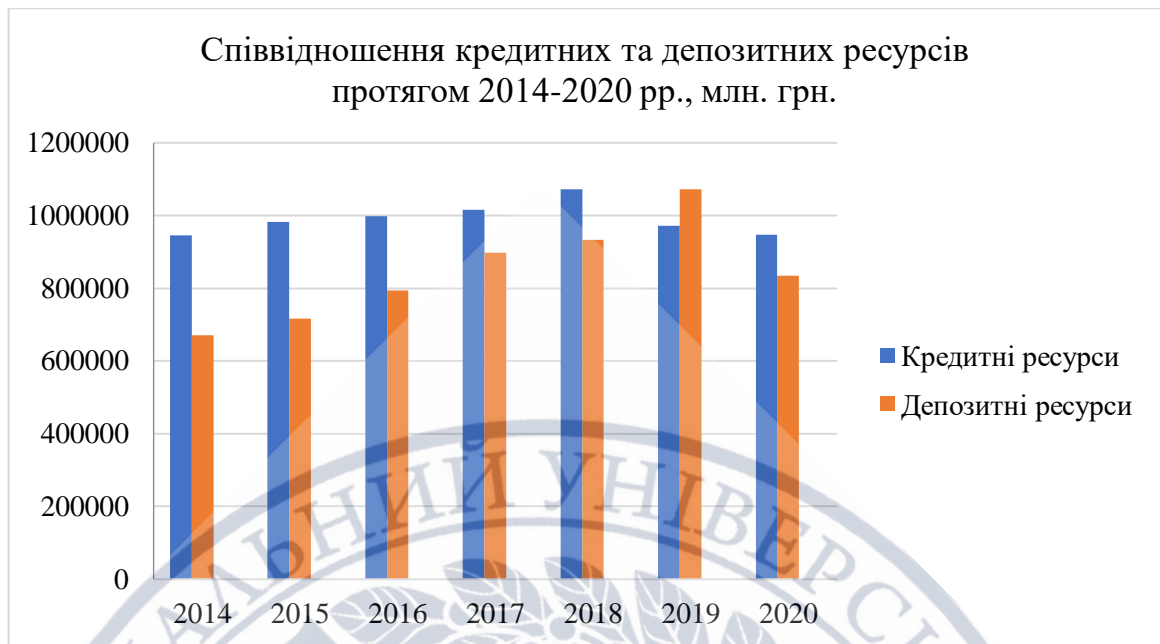

Рисунок 1.13 – Співвідношення кредитних та депозитних ресурсів
протягом 2014-2020 рр., млн. грн.

Джерело: складено автором на основі [37].

З рисунку 1.13 видно, до 2018 року кредитні ресурси значно перевищували депозитні. Однак, слід зазначити, що депозитна політика є успішною, оскільки у левовій частці забезпечує фінансування кредитної діяльності. Якщо порівнювати 2020р. та 2016р., то у 2016 році фінансування кредитної діяльності забезпечувалося на рівні 79%, а у 2020 – 88%, що свідчить про відносно високий рівень забезпечення кредитних ресурсів. Вважаємо, депозитна діяльність взаємопов'язана з кредитною діяльністю та забезпечує ліквідність і фінансову стійкість комерційного банку, а також створює необхідні умови для економічного зростання в країні. Аналіз динаміки кредитних та депозитних ресурсів протягом останні семи років показав, до 2018 року кредитні ресурси значно перевищували депозитні, у 2019 та 2020 роках ситуація суттєво змінилася і депозитні ресурси зросли відносно кредитних. Депозитній діяльності необхідно бути взаємопов'язаною з кредитною діяльністю і забезпечувати фінансову стійкість комерційного банку ліквідність, а також створювати необхідні умови для економічного зростання в країні.

Одним із основних інструментів на грошово-кредитної політики держави є норма обов'язкового резервування. Вона являє собою частку коштів, залучених комерційним банком, які обов'язково повинні зберігатися на рахунку в НБУ. Такий захід надає можливість гарантувати надійне виконання зобов'язань банку перед вкладниками, у випадку навіть якщо фінансове становище банку досить хитке.

Отже, існує три рівня факторів впливу на депозитну діяльність банків. Кожен з цих рівнів має вагомі інструменти в політичній, економічній та соціальних сферах, які прямо чи опосередковано здійснюють вплив на стан депозитної діяльності та загальний економічний стан держави. Важливу роль відіграє облікова ставка НБУ, адже вона є фундаментом для визначення вартості депозитних ресурсів. На основі якого визначається ціна тимчасово вільних та вкладених ресурсів. Ставка є основною процентною ставкою, базисом для визначення вартості депозитних ресурсів. Чим вище облікова ставка, тим дорожчі депозити в національній валюті. На основі аналізу вдалося виявити, що протягом досліджуваного періоду спостерігається неоднозначна тенденція щодо рівня облікової ставки та вартості депозитних ресурсів. Значний вплив на це здійснює економічний стан в країні, рівень інфляції та довіра вкладників до банківської системи. Щодо тенденції рівня інфляції протягом 2014-2020 рр. можна стверджувати, що інфляція мала неоднозначну тенденцію, але завжди перевищувала норму.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ДЕПОЗИТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АТ «УКРСИББАНК»

2.1 Аналіз формування депозитних ресурсів АТ «Укрсиббанк»

Депозитні операції – це операції із залучення або розміщення коштів на депозит [58]. Залучення вкладів фізичних та юридичних завжди оформлюється банком за допомогою відкриття строкового депозитного рахунку шляхом укладенням договору банківського вкладу або видачі ощадного сертифіката. Відповідно до договору банківського депозиту комерційний банк зобов'язується виплачувати вкладникові суму депозиту та нараховані відсотки в певному порядку та на умовах, які є передбачені в договорі. Якщо ви є клієнтом АТ «Укрсиббанку», можна здійснювати найпопулярніші розрахунково-касові операції можна за допомогою поточного рахунку. Зміст договору на відкриття в банку поточного рахунку між банком та клієнтом і договору про розрахунково-касове обслуговування в Додатку В. АТ «Укрсиббанк» надає депозити як приватним особам, так і юридичним. Вони відрізняються за термінами, ставкою, мінімальною сумою вкладу. УкрСиббанк пропонує відкрити депозитний рахунок та скористатись зручним та надійним засобом збереження та примноження коштів.

Таблиця 2.1 - Умови депозитів АТ «Укрсиббанк» для фізичних осіб

Депозит	Валюта депозиту	Мінімальна сума вкладу, грн.	Термін, дн.	Ставка, %	Виплата %
1	2	3	4	5	6
Гарантований капітал	Гривня	1000	3-24	0,01 – 4,7	Вкінці терміну
Надійний статок	Гривня	1000	3-24	0,01 – 4,2	щомісячно
Щасливий вік	Гривня	100	9-24	0,01 – 4,25	щомісячно
Персональний план збагачення	Гривня	100	9-24	0,01 – 4	Вкінці терміну

Джерело: складено автором на основі [26 – 29].

Кожен з видів депозитів має свої певні особливості (Додаток А)

Як вже зазначалося основну частку клієнтів банку займають компанії середнього та малого бізнесу. Для них було спеціально створено максимально зручні терміни, вигідні ставки та умови вкладів. Надамо економічну оцінку таким депозитам (табл.2.2)

Таблиця 2.2 - Види депозитів для середнього та малого бізнесу АТ «Уксіббанк»

Депозит	Валюта депозиту	Мінімальна сума вкладу, грн.	Термін, дн.	Ставка, %	Виплата %
1	2	3	4	5	6
Активні гроші	Гривня	1000	3-730	2	щомісячно
Строковий вклад, виплата вкінці терміну	Гривня	1	31-730	6	Вкінці терміну
Строковий вклад, виплата щомісячно	Гривня	1	31-730	5	щомісячно
Персональний план збагачення	Гривня	1	1-730	6	Вкінці терміну
Депозитна лінія, виплата щомісячно	Гривня	1	1-730	5	щомісячно

Джерело: складено автором на основі [30 – 35].

Кожен з видів депозитів для юридичних осіб має свої певні особливості (Додаток Б)

Відомо, що Укрсіббанк є одним із лідерів на фінансовому ринку України. За допомогою офіційних матеріалів вдалося дослідити динаміку депозитних коштів клієнтів АТ «Укрсіббанк» (рис.1.1). За даними діаграми можемо зробити висновок, що протягом досліджуваного періоду зберігалася тенденція до зростання коштів клієнтів Укрсіббанку. Протягом досліджуваного періоду сума депозитних коштів клієнтів Укрсіббанку зросла майже в 2 рази (з 36369538 тис. грн. в 2017 році до 62966105 тис. грн. в 2020 році)

Рисунок 2.1 – Динаміка депозитних коштів клієнтів АТ «Укрсиббанк» протягом 2017-2020 рр.

Джерело: складено автором на основі [16 – 18].

Як відомо, ефективність депозитної діяльності банків у значній мірі залежить від загальних обсягів кредитних та депозитних ресурсів банку. Депозитна діяльність взаємопов'язана з кредитною діяльністю та забезпечує ліквідність і фінансову стійкість комерційного банку. Тому доцільно дослідити динаміку кредитних та депозитних ресурсів АТ «Укрсиббанк» (рис.2.2).

Рисунок 2.2 – Динаміка депозитних та кредитних ресурсів АТ «Укрсиббанк» протягом 2017-2020 рр.

Джерело: складено автором на основі [16 – 18].

За даними рисунку 2.2 можна зробити висновок, що депозитні ресурси повністю покривають кредитні ресурси АТ «Укрсиббанк». Дані показники свідчать про те, що банку необхідно звернути особливу увагу на умови кредитування та в загальному на стан кредитної діяльності. Адже протягом досліджуваного періоду даний показник мав неабияку тенденцію до спаду (з 26 138 396 тис. грн. у 2017р. до 23 045 554 тис. грн. у 2020р.). Щодо показника депозитних ресурсів можна зробити висновок, що протягом даного періоду відбувалася постійна тенденція до росту. Але значною проблемою є те, що у залишку банку залишається велика сума тимчасово вільних коштів (різниця між депозитними ресурсами та кредитними), які необхідно примножувати. Тому ще раз наголошуємо, що банку необхідно звернутися особливо увагу на кредитну діяльність задля залучення нових потенційних клієнтів та, у висновку, зростання доходів банку.

За допомогою дослідження депозитної діяльності АТ «Укрсиббанк» вдалося визначити, що банк спеціалізується як на депозитах до запитання, так і на строкових депозитах. За допомогою офіційної інформації Укрсиббанку досліджено динаміку строкових депозитів та депозитів до запитання протягом 2017-2020рр в розрізі клієнтів.

Таблиця 2.3 - Динаміка депозитів Укрсиббанку в розрізі клієнтів протягом 2017-2020 рр.

Рахунки до запитання	2017		2018		2019		2020	
	тис.грн.	%	тис.грн.	%	тис.грн.	%	тис.грн.	%
	33668836		35588950		39508618		59162816	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Фізичні особи	11212000	30,8	13354103	32,5	16943499	37,4	23836380	37,8
Юридичні особи	22456836	61,7	22234847	54,1	22565119	49,8	35326436	56,1
1	2		3		4		5	
Строкові кошти	2700702		5471614		5783419		3803289	
Фізичні особи	1442705	4	1438353	3,5	1380869	3	1491555	2,3
Юридичні особи	1257997	3,5	4033261	9,9	4402550	9,8	2311734	3,8
Всього коштів клієнтів	36369538	100	41060564	100	45292037	100	62966105	100

Джерело: складено автором на основі [16 – 18].

Виходячи з результатів таблиці 2.3, вдалося дослідити динаміку депозитів банку в розрізі клієнтів. Як видно з таблиці, депозити до запитання займають вагомую частку серед усіх вкладів банку (більше 90%). Строкові депозити – всього 7,5%. Для більш наглядного результату було побудовано діаграми динаміки вкладів в розрізі клієнтів (рис.2.3).

Рисунок 2.3 – Динаміка вкладів до запитання в розрізі клієнтів протягом 2017-2020 рр.

Джерело: складено автором на основі [16 – 18].

Аналіз депозитів до запитання в розрізі клієнтів протягом останніх 4 років продемонстрував що динаміка вкладів фізичних осіб мала однозначну тенденцію до росту (з 11212000 у 2017р. до 23836380 тис. грн. у 2020р.), що у відсотковому вираженні рівно близько 112%. На даний показник впливає досить багато факторів: загальний економічний стан в державі, зокрема рівень інфляції, облікова ставка НБУ та внутрішньобанківські фактори: рівень відсоткових ставок за певними депозитами, терміни вкладів, зміни умов відповідних вкладів. Щодо вкладів юридичних осіб – дана тенденція є неоднозначною, тому що умови депозитів до запитання для юридичних осіб в даний період були не досить привабливими. У 2020р. ситуація суттєво змінилася за рахунок покращення умов вкладів для даного сектору клієнтів.

Динаміка строкових вкладів в розрізі клієнтів протягом досліджуваного періоду зображена на рисунку 2.3.

Рисунок 2.4 – Динаміка строкових депозитів в розрізі клієнтів протягом 2017-2020 рр.

Джерело: складено автором на основі [16 – 18].

Як видно з рисунку 2.4, динаміка строкових вкладів фізичних осіб протягом даного періоду має досить неоднозначну тенденцію. У 2017р. частка строкових депозитів фізичних осіб у структурі усіх вкладів банку займала всього лиш 3,5%. У 2018р. ситуація значно покращилася, адже даний показник виріс до значення 9,9%. Це пояснюється сприятливими умовами залучення коштів для даних клієнтів. Дана тенденція затрималася на відповідному рівня ще протягом 2019р. Але криза Covid-19 внесла свої корективи і даний показник впав до рівня 2017р. і склав 3,8%. Це пояснюється відсутністю тимчасово вільних коштів у населення. Відповідно до матеріалів АТ «Укрсиббанк», в структурі депозитного портфелю переважають вклади суб'єктів господарювання. Їх частка сягала в межах 49,8 % – 61,7% коли та мала динаміку до зростання. Крім того, в складі депозитного портфелю юридичних осіб найбільш питому вагу займали депозити до запитання.

Як відомо, що головним джерелом ресурсів комерційного банку є депозитні вклади, тому варто дізнатися частку депозитних ресурсів банку в структурі зобов'язань (рис.2.5).

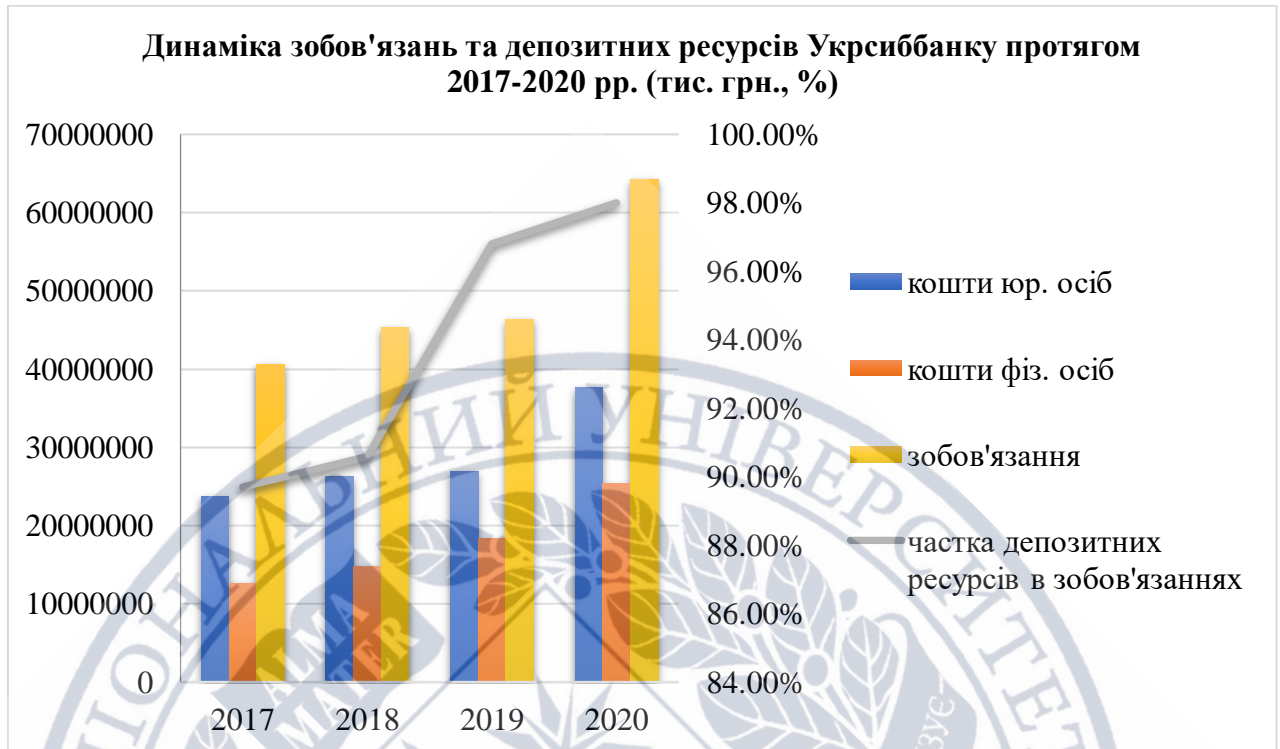

Рисунок 2.5 – Динаміка зобов'язань та депозитних ресурсів
Укрсиббанку протягом 2017-2020 рр.

Джерело: складено автором на основі [16 – 18].

Наведені дані свідчать про те, що дійсно депозитні вклади є основним джерелом ресурсів комерційного банку, адже їх частка становить більше 90%. Отже, на основі даного дослідження вдалося визначити клієнтоспрямованість та загальні показники депозитного портфелю Укрсиббанку. Банк спеціалізується здебільшого на депозитах до запитання для юридичних осіб. В структурі зобов'язань банку вагому частку займають саме депозитні вклади, що свідчить про високий ресурсний потенціал Укрсиббанку.

2.2 Аналіз структури та динаміки депозитів в АТ “Укрсиббанк”

Найвагомішою складовою ресурсів банку, як вже вдалося визначити, являються депозитні ресурси. Необхідно зауважити, що депозитні вклади з позиції банку є більш дешевим ресурсом, ніж міжбанківські кредити,

джерелом наповнення ресурсної бази та підтримки достатнього рівня їх ліквідності. З позиції вкладників депозитні ресурси – це джерело накопичення та збереження вартості власних заощаджень. Отже, вони потребують більш детального аналізу з позиції забезпечення стабільності та зменшення витрат для формування ресурсної бази Укрсиббанку.

Як і більшість українських банків, Укрсиббанк здебільшого надає депозити в національній валюті. Це пояснюється вигідними умовами для вкладників (високі ставки та короткі терміни вкладів). Але незважаючи на привабливість гривневих депозитів, деякі клієнти надають перевагу депозитам у валюті. Валютами вкладів в Укрсиббанку найчастіше стають долар, євро та інші валюти. В ході дослідження нами визначена динаміка валютних вкладів АТ «Укрсиббанк» протягом періоду, за який проведено аналіз (рис.2.6).

Рисунок 2.6 – Динаміка валютних вкладів в Укрсиббанку протягом 2017-2020 рр.

Джерело: складено автором на основі [16 – 18].

Відповідно до рисунку 2.6 можна визначити, що абсолютним лідером серед валютних вкладів в Укрсиббанку є доларовий депозит. Його частка в структурі усіх валютних вкладів банку близько 67% у 2017р. та 69% у 2020р. відповідно. Євро у структурі валютних вкладів займало близько 30% валютних вкладів протягом усього досліджуваного періоду. До інших валют вкладів в Укрсиббанку відносять шведський франк та російський рубль. Їх

частка в структурі усіх валютних вкладів банку є дуже мізерною. Це можна пояснити не вигідними умовами даних депозитів для вкладників.

За матеріалами АТ «Укрсиббанк» нами визначені середньозважені номінальні процентні ставки для строкових депозитів фізичних та юридичних осіб в гривні протягом 2017-2020 рр. (рис.2.7). Зважаючи на результати дослідження динаміки відсоткових ставок для строкових депозитів в розрізі клієнтів, можна визначити, що тенденція змін даного показника мала різний характер.

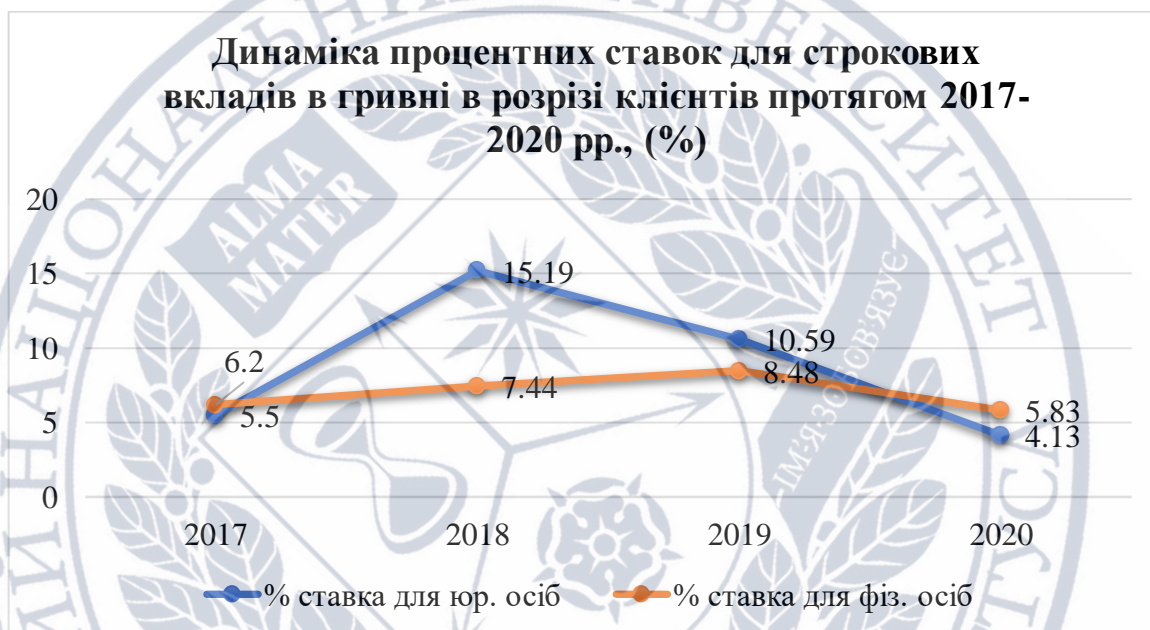

Рисунок 2.7 – Динаміка процентних ставок для строкових депозитів в національній валюті в розрізі клієнтів протягом 2017-2020 рр.

Джерело: складено автором на основі [16 – 18].

У 2018 році відбувся різкий стрибок даного показника задля залучення більшої кількості вкладів від юридичних осіб. В зв'язку з нестабільною економічною ситуацією в країні даний показник в наступні 2 роки мав тенденцію до зниження і сягнув рівня, навіть нижчого за показник 2017 року. Також даний показник можна дослідити для вкладів в іноземній валюті. Найбільш актуально дослідити даний показник можна саме для долара США, адже це валюта, яка є найбільш популярною для вкладників Укрсиббанку (рис. 2.8).

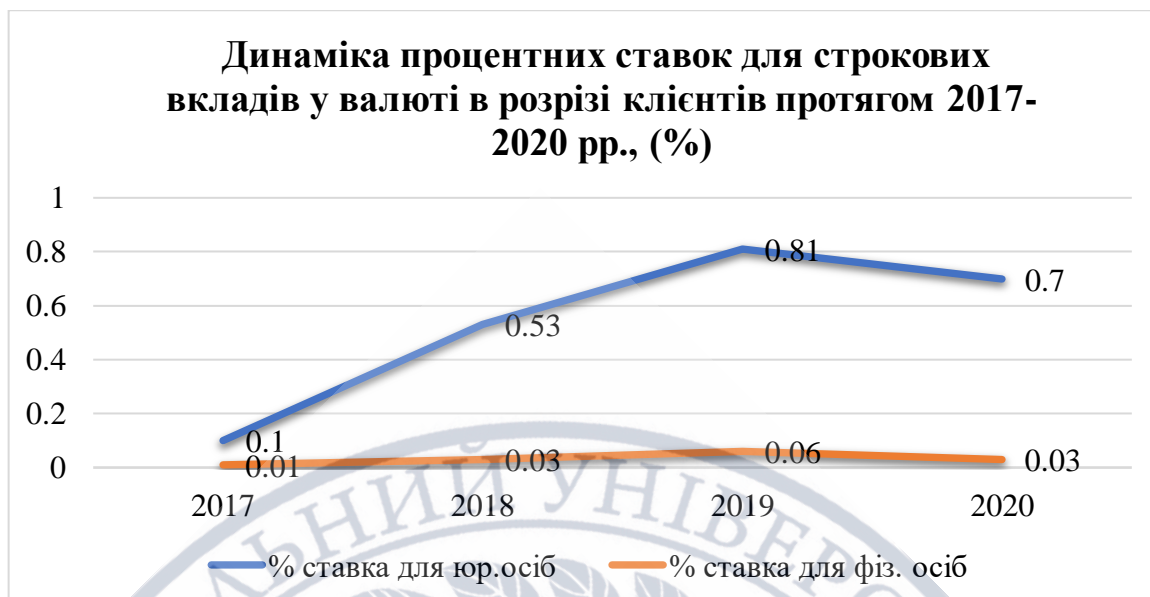

Рисунок 2.8 – Динаміка процентних ставок для строкових вкладів у валюті в розрізі клієнтів протягом 2017-2020 рр.

Джерело: складено автором на основі [16 – 18].

За даними рисунку 2.8 можна зробити висновок, що відсоткові ставки для юридичних осіб є вищими, аніж ставки для фізичних осіб. Різкий ріст відсоткових ставок для юридичних осіб пояснюється інтенсивним залученням Укрсиббанком нових потенційних вкладників у 2018 та 2019 рр. Зниження показників у 2020 році пояснюється нестабільністю економічного стану в державі.

Як вже вдалося дослідити, найбільшу частку в структурі клієнтів займають вклади юридичних осіб. Даних клієнтів банку можна розподілити по відповідних галузях економіки (рис.2.9).

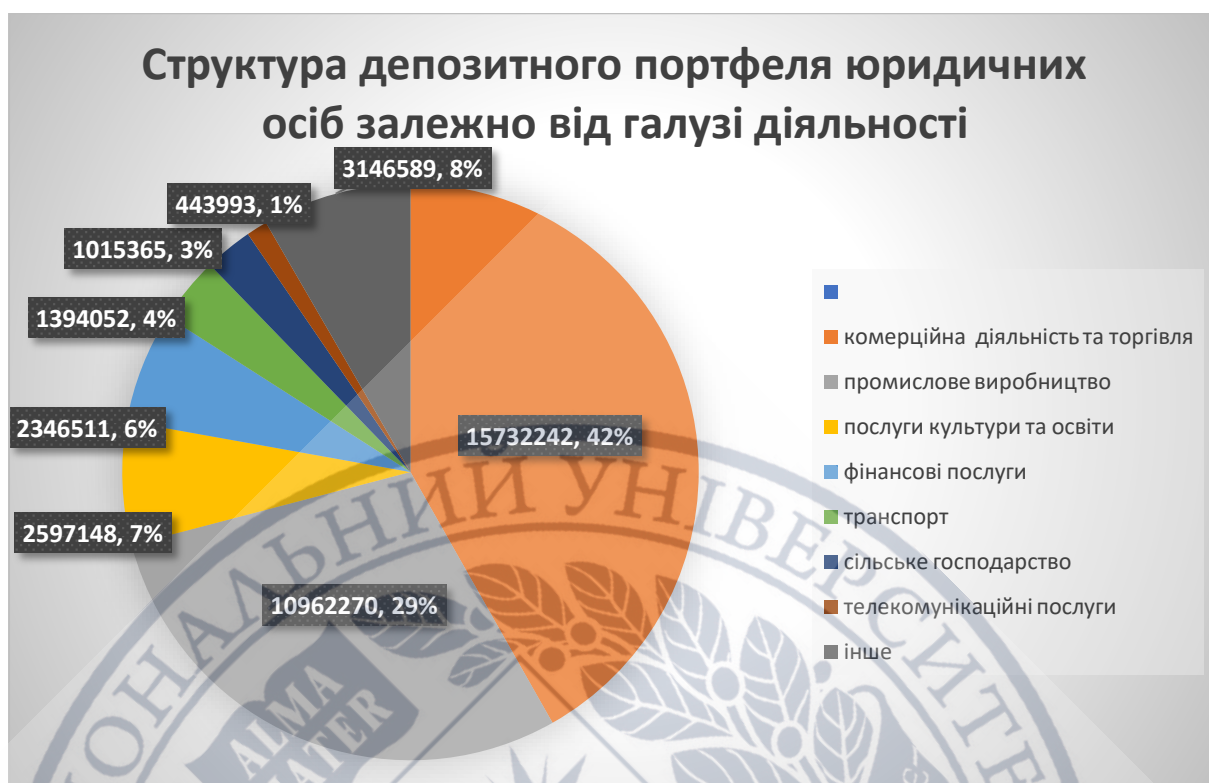

Рисунок 2.9 – Структура депозитного портфеля юридичних осіб залежно від галузі діяльності

Джерело: складено автором на основі [18].

Як видно з рис. 2.9, найбільшу суму коштів на депозитні рахунки Укрсиббанку вносять комерційна діяльність та торгівля (15 732 242 тис. грн.), що у відсотковому відношенні до загальної суми рівно 42%. Галузь економіки, яка найменше вкладає коштів на депозитні рахунки даного банку, є телекомунікаційні послуги (443 993 тис. грн.), що дорівнює 1% від загальної суми вкладів.

За допомогою дослідження депозитної діяльності АТ «Укрсиббанку» вдалося також визначити суму коштів вкладників відповідно до терміну депозиту в динаміці протягом 2017-2020 рр. (рис.2.10). Зважаючи на результати дослідження динаміки депозитів в залежності від термінів, можна зробити однозначний висновок, що клієнти банку надають перевагу депозитам до запитання та короткостроковим вкладам. Їх частка в структурі усіх вкладів банку, як вже зазначалося раніше, займає більше 90%. Це пояснюється

привабливими умовами для вкладників, безпосередньо також можливістю керувати власними коштами у будь-який момент часу.

Рисунок 2.10 – Динаміка депозитів відповідно до термінів протягом 2017-2020 рр.

Джерело: складено автором на основі [16 – 18].

Отже, досліджуючи сучасний стан структури та динаміки депозитної діяльності Укрсиббанку, вдалося дізнатися, що серед валютних вкладів переважну частину займають вклади в доларах США. Їх частка в структурі усіх валютних вкладів протягом досліджуваного періоду займає близько 67-69%. Динаміка відсоткових ставок за строковими вкладками в розрізі клієнтів протягом даного періоду мала неоднозначну тенденцію. У 2020р. відбувся значний спад даних показників в розрізі клієнтів в зв'язку з кризою Covid-19. Серед вкладів відповідно до галузей економіки абсолютним лідером являється комерційна діяльність та торгівля. Щодо динаміки депозитних вкладів відповідно до термінів можна зробити висновок, що вкладники надають абсолютну перевагу депозитам до запитання або короткотерміновим депозитам.

2.3 Оцінка показників депозитної діяльності АТ «Укрсиббанк»

Задля виконання всіх завдань банку та в умовах непередбачуваних змін в економіці, при умовах високого рівня нестабільності макро- та мікроекономічних факторів впливу на економічну діяльність, перед керівництвом банківських установ постає проблема не тільки у формуванні, а також в оцінці поточних та майбутніх можливостей використання ресурсів задля досягнення оптимального рівня фінансової стійкості та надійності. Оцінкою ефективності депозитної політики банку можна назвати систему аналізу та синтезу, яка досліджує як окремі складові так і ресурсний потенціал банку в цілому. Дана проблема є досить актуальною в сучасних умовах, адже їй не приділялося значної уваги у працях вітчизняних та зарубіжних вчених. На даний момент не існує чітко визначених етапів чи плану дослідження банківської установи на ефективність її діяльності. В цілому науковці та відповідні уповноважені особи банку використовують показники, які частково розраховують ефективність окремих складових депозитної політики [20].

На нашу думку, оцінка ефективності депозитної діяльності банку повинна здійснюватися покроково та розглядати окремі сегменти депозитної політики і банківську діяльність в цілому. Згідно методики оцінки, депозитна діяльність розглядається згідно етапів зображених на рисунку 2.11.

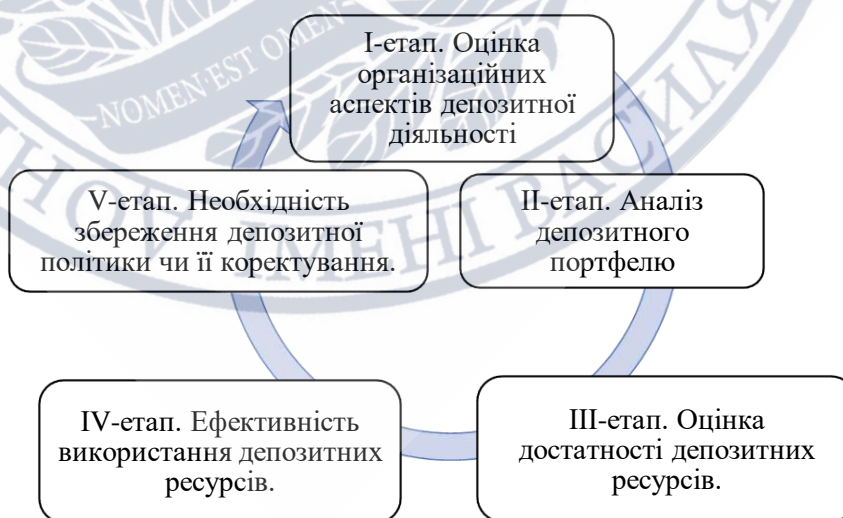

Рис.2.11– Оцінка ефективності депозитної діяльності банку

Джерело: складено автором на основі [19].

На рисунку 2.11 зображена стандартна схема оцінки ефективності депозитної діяльності банків. На основі даної схеми спробуємо оцінити ефективність депозитної діяльності Укрсиббанку.

На першому етапі ефективності депозитної діяльності банку – «Оцінка організаційних аспектів депозитної політики комерційного банку» – встановлюється наявність в банку:

- документів про депозитну політику, які містять завдання та цілі, стратегію і тактику банку та засоби її реалізації.
- внутрішніх регламентів та процедур, які супроводжують процес залучення грошових коштів на депозитні рахунки, а саме: положення про депозити фізичних осіб, положення про депозити юридичних осіб, інструкція про порядок реалізації депозитних операцій з фізичними особами інструкція, про порядок реалізації депозитних операцій з юридичними особами.
- підрозділів та органів управління, які приймають активну участь в процесі аналізу депозитного портфеля і в управлінні депозитними ресурсами та які здійснюють контроль уповноважених за виконання відповідних рішень;
- інформаційної бази даних, на основі якої керівництво банку та інші менеджери (керівники філіалів) можуть оцінити наслідки прийнятих рішень, їх адекватність в потребах банку та вимогам ринку.

Другим етапом оцінки депозитної діяльності банку є «Аналіз депозитного портфеля» [36]. Як уже зазначалося, що доходом банку є безпосередньо різниця відсоткових ставок між депозитами та кредитами. Тому ефективне функціонування кожного банку залежить від співвідношення між кредитними та депозитними ставками. Відповідно, якщо банк встановить менші ставки за кредитами, є велика вірогідність того, що банк отримає більший дохід за рахунок залучення нових клієнтів. Виходячи з цього доцільний є дослідження динаміки процентних ставок за депозитами та кредитами і так як найбільшу частку в структурі клієнтів банку займають юридичні особи, досліджуємо даний показник виключно для даних клієнтів.

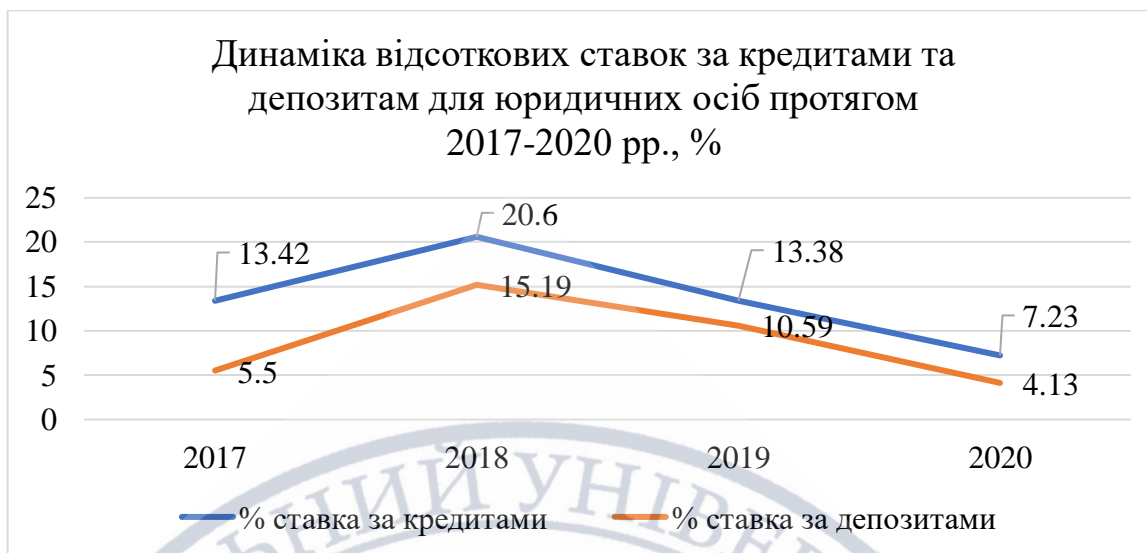

Рисунок 2.12 – Динаміка відсоткових ставок за кредитами та депозитами для юридичних осіб протягом 2017-2020 рр.

Джерело: складено автором на основі [16 – 18].

Виходячи з рисунку 2.11 можна визначити, що протягом даного періоду спостерігається неоднозначна тенденція відсоткових ставок за кредитами та депозитами. У 2018р. відбувся різкий стрибок даних показників. Дана ситуація пояснюється значним стрибком облікової ставки НБУ. Починаючи з 2018р. дані показники почали поступово знижуватися. Причиною даного явища також є зміна рівня облікової ставки НБУ. Тобто, виходячи з даного дослідження можна зробити висновок, що протягом досліджуваного періоду ефективність депозитної діяльності банку поступово знижувалася.

На третьому етапі – «Оцінка достатності депозитних ресурсів, залучених комерційним банком» – оцінюються фактичний стан та розмір залучених ресурсів та їх достатність з позиції управління депозитними ресурсами [36]. Третій етап ефективності депозитної діяльності комерційного банку передбачає проведення контролю за виконання планових показників, які встановлюються за депозитними операціями із врахуванням цілей управління депозитними ресурсами. Управлінням депозитними ресурсами - це сукупність певних дій, які направлені на формування депозитного портфеля, відповідного до потреб банку в сфері розміщення депозитних ресурсів, задля прийнятного

рівня рентабельності та забезпечення ліквідності банківської установи. При оцінці ефективності депозитної діяльності банку з точки зору економічної вигідності, потрібно детально та чітко відстежувати стан депозитної та кредитної політики банку. Для цього, перш за все необхідно розрахувати коефіцієнт співвідношення кредитів і депозитів [19].

$$\text{Коефіцієнт співвідношення кредитів і зобов'язань} = \frac{\text{Кредити}}{\text{Зобов'язання}} \quad (2.1)$$

Таблиця 2.4 - Визначення співвідношення кредитів до депозитів АТ «Укрсиббанк» протягом 2018-2020 рр., тис. грн.

Рік	Показник		
	Кредити	Зобов'язання	$\frac{\text{Кредити}}{\text{Зобов'язання}}$
1	2	3	4
2018	26138396	45136581	0,58
2019	31373030	46191908	0,67
2020	31068175	53968555	0,57

Джерело: складено автором на основі [16 – 18].

Даний показник характеризує можливість залучення банком депозитів для проведення в майбутньому кредитних операцій та можливості банку направити залучені кошти в кредити. Відповідно до табл. 2.4 вдалося визначити показник співвідношення кредитних ресурсів до депозитних. Оптимальним є таке значення даного показника. 0,53– 0,90; <0,53 свідчить про загрозу збитків; >0,90 – про низьку кредитну стійкість;. Наш показник знаходиться у діапазоні між двома цими значеннями. А це означає, що рівень даного показника є оптимальним.

Оцінка ефективності використання депозитних ресурсів може виконуватись за допомогою ряду певних показників. Основними вимогами, які мають бути застосовані при ефективності депозитної діяльності банку полягають в наступному:

- обумовленості факторами, впливаючи при цьому на рентабельність банківської діяльності;

- взаємозв'язку вкладів у всіх формах, а також взаємозалежності основних напрямків проведення активних банківських операцій;
- необхідності використання значної частини депозитних ресурсів в активних операціях, приносячи дохід [47].

Кінцевий висновок щодо ефективності використання депозитних ресурсів базується на розрахунку показників рентабельності та ефективності використання депозитних ресурсів, а саме коефіцієнта ефективності депозитної діяльності банку (етап IV). Досліджуючи тенденцію даного показника, можливо: своєчасно інформувати менеджмент банку про конкурентів на фінансовому ринку; завчасно, до виникнення непередбачуваних ситуацій, підготуватися до можливих змін на грошовому ринку; прийняти своєчасні заходи для покращення показників депозитних операцій [47].

Тому нам необхідно визначити коефіцієнт ефективності депозитної діяльності банку (табл.2.9):

$$КЕДД = \frac{(П_о - П_в) + (К_д - К_в) - Д_к - Р_А}{(П_в - К_в - А_{нр})} \times 100\%, \text{ де} \quad (2.2)$$

$П_о, П_в$ – проценти отримані, проценти виплачені;

$К_д, К_в$ – комісійні доходи, комісійні витрати;

$Д_к$ – дивіденди нараховані;

$Р_А$ – нараховані резерви по активних операціях;

$П_в$ – пасиви банку;

$К_в$ – капітал банку;

$А_{нр}$ – неробочі активи.

Таблиця 2.5 Динаміка основних показників ефективності депозитної діяльності АТ «Укрсиббанк» протягом 2018-2020 рр., тис.грн.

Показники	Роки
-----------	------

	2018	2019	2020
1	2	3	4
П _о	4575078	5236036	3955595
П _в	701674	1025826	661552
К _д	2147985	2290610	2243700
К _в	688362	528147	582285
Д _к	29393	19925	1516
Р _а	1157934	838889	1384371
П _б	45136581	46191908	63968555
К _б	6204340	6168951	7023378
А _{нр}	1020668	686339	496174
КЕДД	0,083	0,081	0,063

Джерело: складено автором на основі [16 – 18].

Згідно з таблицею 2.5 було досліджено динаміку основних показників діяльності банку. Протягом 2018-2020 рр. спостерігається неоднозначна тенденція показників процентів отриманих, та процентів виплачених, комісійних доходів та витрат. Дивіденди протягом даного періоду знизилися до рекордного показника, порівняно з 2018р. Нараховані резерви по активних операціях та капітал відображають також неоднозначну динаміку. Пасиви банку зберігають постійну тенденцію до росту, на відміну від робочих активів, динаміка яких прагнула до спаду. Зокрема вдалося визначити показник ефективності депозитної діяльності Укрсиббанку протягом 2018-2020 рр. Як виявилось, депозитна діяльність Укрсиббанку є досить ефективною у 2018-2019 рр. і дорівнює 83% та 81% відповідно. Це означає, що банк проводить правильну депозитну політику, має вигідні та привабливі умови залучення коштів клієнтів. У 2020 році ситуація дещо змінилася (63%). Основною причиною зниження даного показника являється криза Covid-19. Вона здійснила значний вплив на депозитну діяльність усіх банків України загалом, без винятку Укрсиббанку.

На п'ятому етапі постає питання щодо подальшого використання поточної депозитної політики банку або ж її змінення. Для прийняття кінцевого рішення щодо використання діючої депозитної політики варто опиратись на результати, які були одержані в процесі минулих етапів здійснення оцінки депозитної політики комерційного банку [19].

Таким чином, метод «Оцінка депозитної діяльності комерційного банку» включає в себе п'ять важливих етапів. Кожен з них передбачає виконання певних завдань задля визначення стану депозитної діяльності банку на сучасному етапі. Даний метод надає можливість об'єктивно дослідити відповідність отриманих результатів завданням та цілям, які визначені депозитною політикою, і тим самим сприяє виявленню перспективних напрямків розвитку банку. Загалом можна зробити висновок, що Укрсиббанк проводить досить ефективну депозитну діяльність. Це вдалося визначити за допомогою коефіцієнта ефективності депозитної діяльності банку. Тенденція даного показника протягом 2018-2019 рр. мала незначний спад. Але у 2020р. ситуація суттєво змінилася. Показник знизився до рівня 63%. На це в першу чергу вплинула економічна криза в зв'язку з Covid-19. Вона здійснила значний вплив не лише на депозитну діяльність, але й банківську діяльність загалом. Для покращення фінансових результатів та підвищення надійності результатів банку необхідно в першу чергу звернути увагу на порядок формування та реалізації депозитної політики, зокрема змінити умови залучення вкладників банку (збільшити відсоткові ставки за депозитами, зосередити особливу увагу на довгострокові вклади), адже їхні умови є не досить привабливими для клієнтів.

РОЗДІЛ 3

РОЗРОБКА ТА ПРАКТИЧНА РЕАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПЦІЇ ОПТИМІЗАЦІЇ ДЕПОЗИТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АТ «УКРСИББАНК» В УМОВАХ МІНЛИВОГО ЕКОНОМІЧНОГО СЕРЕДОВИЩА

3.1. Розробка концепції оптимізації депозитної діяльності АТ «Укрсиббанк»

Депозитна діяльність банку супроводжується значною кількістю ризиків, що впливають на її результати, та, в кінцевому підсумку, впливають на його ефективність та фінансовий стан. Зважаючи на це запропоновано визначати ризик з точки зору депозитної діяльності як ситуативну характеристику, що складається з невизначеності її результатів та можливих загроз фінансовому стану банку під впливом різноманітних факторів внутрішнього та зовнішнього середовищ в ході її здійснення, що виявляється у зміні чистого прибутку та / або власного капіталу і втраті конкурентних позицій [38]. Проведені дослідження науковців дають змогу класифікувати фактори впливу на депозитну діяльність за різними ознаками: специфіка діяльності, рівень управління національною економікою, середовище виникнення факторів, які можуть впливати на результати діяльності банку, можливість впливу банку на значущість факторів, сутність і природа виникнення впливу.

Отже, депозитна діяльність банку знаходиться під впливом екзогенних та ендогенних факторів. Ендогенні фактори є суб'єктивними факторами, обумовленими внутрішніми характеристиками банку, зокрема, ефективністю депозитного менеджменту, а екзогенні – визначаються об'єктивними аспектами, пов'язаними з впливом некерованих факторів зовнішнього середовища. Щоб убезпечити депозитну діяльність банку від таких факторів впливу, необхідно розробити певну концепцію для досягнення ефективної діяльності банку.

МЕТА

Оптимізація депозитної діяльності банку в умовах мінливого економічного середовища

ПРИНЦИПИ

ЗАГАЛЬНІ

- ✓ ліквідності;
- ✓ диверсифікації;
- ✓ оптимальності ціноутворення;

СПЕЦИФІЧНІ

- ✓ прибутковості;
- ✓ оптимального рівня витрат;
- ✓ забезпечення надійності;
- ✓ безпеки операцій банку

ЗАВДАННЯ

- проведення гнучкої відсоткової політики;
- створення необхідних умов для якнайшвидшого отримання прибутку в майбутньому;
- постійний пошук шляхів збільшення відсоткових витрат за залученими ресурсами;

ІНСТРУМЕНТИ

МЕТОДИ

- Цінові;
- Нецінові .

ФАКТОРИ

- Макроекономічні;
- Мікроекономічні.

ОРГАНІЗАЦІЙНО- ФУНКЦІОНАЛЬНА МОДЕЛЬ

Інноваційні технології

Результат.

Оптимізація депозитної діяльності
банку в умовах мінливого
економічного середовища

ЦІЛЬ ДОСЯГНУТТЯ

Концепція – система поглядів, понять про певні процеси або явища, спосіб їхнього розуміння, тлумачення; план чи ідея оригінального, нового розуміння; конструктивний принцип технічної, художньої та інших видів діяльності; основний задум, ідея будь-якої теорії [50]. Складовими концептуального підходу є такі елементи, як мета, принципи, завдання, засоби досягнення мети – методи та інструменти. Метою є оптимізація депозитної діяльності банку в умовах мінливого економічного середовища. Реалізація цієї мети дозволить покращити економічний стан депозитної діяльності банку. Оптимізація депозитної діяльності банку – складне завдання, вирішення якого включає в себе врахування інтересів комерційного банку, клієнта, персоналу банку та економіки країни в цілому. Очевидно, що зазначені інтереси не завжди співпадають. І саме оптимальна депозитна діяльність передбачає, насамперед, узгодження їх інтересів. Окрім цього, депозитна діяльність має бути підпорядкована оптимальному співвідношенню ліквідності, дохідності та ризику [21].

Для реалізації мети депозитної діяльності банку необхідне досягнення та виконання певних завдань. Вважаємо за потрібне до основних завдань зазначених в схемі концепції додати наступні:

- підтримання необхідного рівня ліквідності, так як ліквідність є необхідною та обов'язковою умовою платоспроможності банку;
- залучення необхідного обсягу ресурсів на тривалий термін задля отримання максимального прибутку;
- проведення гнучкої відсоткової політики задля залучення нових потенційних клієнтів;
- забезпечення диверсифікації суб'єктів депозитних операцій і поєднання різних форм депозитів, відповідно до потреб вкладників в умовах мінливого економічного середовища;

- створення необхідних умов для якнайшвидшого отримання прибутку в майбутньому за рахунок гнучкої відсоткової політики, оптимальних термінів депозитів для вкладників;
- створення в перспективі умов для підтримання стабільності депозитних коштів;
- підтримання взаємозв'язку між депозитними операціями та кредитними (взаємна узгодженість між термінами, відсотковими ставками)
- зменшення тимчасово вільних коштів на депозитних рахунках і спрямування їх на потреби позичальників;
- постійний пошук шляхів задля зменшення відсоткових витрат за залученими ресурсами;
- розвиток актуальних банківських послуг та оптимізація культури та якості обслуговування клієнтів.

Із завдань випливають принципи депозитної діяльності банку. Переважна більшість вчених не розглядають принципи депозитної діяльності, а значну увагу приділяють принципам депозитної політики. Опираючись на праці вчених, що досліджували депозитну політику, та на основі принципів банківської діяльності, пропонується власний підхід до формування принципів депозитної діяльності АТ «Укрсиббанк». Завдання депозитної діяльності банку реалізуються за допомогою загальних та специфічних принципів. До загальних принципів депозитної діяльності відносять:

- принцип соціально-економічної захищеності вкладників. Його сутність полягає в забезпеченні соціально-економічної захищеності клієнтів банку в період інфляційних процесів, а це означає, що відсотки за депозитами повинні бути більшими за розмір інфляції. Якщо розглядати даний принцип більш глобально – захищеність вкладників дозволить відновити довіру до банківської системи, що сприятиме економічному росту країни та зростанню добробуту населення [41];

- принцип диверсифікації – його сутність полягає в забезпеченні різноманітності видів та форм банківських депозитів, побудови системи

диверсифікації депозитів та гарантій їх сумісності (тобто вибір різних суб'єктів депозитних операцій для зниження ризиків та підвищення прибутку). А це означає, що при вищому рівні диверсифікації активів зростає ліквідність балансу і знижується рівень ризику. Даний принцип є основою для розширення спектру доходів банку, який є гарантією стабільності банку в конкурентних умовах [41];

- принцип оптимальності ціноутворення – полягає в розробці оптимальних, ефективних і тактичних методів та напрямів. Формування оптимального обсягу залучених ресурсів та досягнення оптимального показника в банку [41];

- принцип наукової обґрунтованості – ґрунтується на сучасних досягненнях науки та новітнього досвіду враховуючи дії економічних законів у конкретному банку за допомогою використання науково обґрунтованих методів. Це означає, що банківська система в сфері депозитної діяльності не повинна стояти на місці, а завжди вносити новітні корективи, які у свою чергу можуть спонукати вкладників вносити свої кошти. Обов'язковою умовою є те, що вітчизняні банки повинні спиратися на досвід іноземних країн, в яких показники депозитної діяльності значно вищі [41];

- принцип законності – сутність полягає в тому, депозитна діяльність реалізується за допомогою банківської ліцензії та дотриманням нормативних документів. В демократичному суспільстві нормальний хід розвитку принципу законності неможливий без суворого дотримання законів. Це в повній мірі відноситься до діяльності комерційних банків і, в свою чергу, до депозитної діяльності банків. Функціонування їх в режимі законності, сприяє забезпеченню прав і законних інтересів усіх учасників правовідносин у банківській сфері (зокрема, як самих комерційних банків, так і юридичних та фізичних осіб, що є клієнтами банківських установ) [41];

- принцип системної логіки – ґрунтується на тому, що елементи депозитної діяльності розглядаються у взаємозалежності та взаємозв'язку. Тобто, не можна розглядати депозитну діяльність як окрему категорію. Як

відомо, вона безперервно пов'язана з депозитною політикою банку, що у свою чергу включають депозитні операції та послуги банку [41];

- принцип цілісності – погодженість між депозитною діяльністю та банківською діяльністю. Депозитна діяльність виступає основним елементом банківської діяльності. Без оптимального залучення вкладів неможлива ефективна банківська діяльність. Це означає, що окремо кожен елемент існувати не може. Між ними існує тісний взаємозв'язок [41];

- принцип ліквідності – його сутність полягає в створенні та підтримці гнучкої депозитної політики для підтримки певного рівня ліквідності банку. Гнучка депозитна політика, повинна ґрунтуватися на підтримці ліквідності та враховувати умови та терміни залучення коштів. Це пояснюється тим, що структура та розміри пасивів банку визначають його можливості щодо проведення активних операцій за терміном укладення коштів та за ступенем ризику. [41];

- принцип прибутковості – ґрунтується на забезпеченні отримання максимального прибутку сьогодні та в майбутньому. Це означає, що для банку необхідно вести правильну відсоткову політику, адже відомо, що основою прибутку банку є різниця відсотків між вкладами та кредитами. Банку необхідно обрати оптимальний рівень ставок, щоб це одночасно було вигідно як вкладникам та банку, так і позичальникам [41];

- принцип забезпечення оптимального рівня витрат – визначення, теоретична розробка та практичне застосування можливостей та засобів задля скорочення величини процентних витрат по залучених банківським вкладах.

- принцип різноманітності – полягає в тому, що розвиток депозитних послуг здійснюється з метою залучення потенційних клієнтів та задоволення їх потреб. Тобто, це означає, що банк повинен створювати оптимальні умови для залучення ресурсів. Також необхідно для збільшувати можливості для залучення коштів, і при цьому особливу увагу приділяти задоволенню потреб клієнтів [41];

- принцип безпеки операцій банку – ґрунтується в збереженні банківської таємниці по депозитних рахунках, операціях та депозитних вкладах, забезпечує захист економічних інтересів вкладників, а також підтримує певний рівень ліквідності банку [41];

- принцип забезпечення надійності – обіцяє клієнту повернення вкладених коштів і нарахування відсотків. Банк зобов'язаний навіть у зв'язку з банкрутством виплатити суму вкладу та сплатити нараховані відсотки за ним. В іншому разі така відповідальність покладається на державу. Але і у цьому випадку існують певні обмеження. Фонд гарантування вкладів фізичних осіб в змозі виплатити суму не більше 200 тис. грн. в разі такої ситуації. Якщо вклад клієнта мав більший розмір – втрачена сума не компенсується [41];

- принцип узгодженості – депозитна діяльність банку зобов'язана бути взаємозалежною узгодженою з внутрішньою політикою. Управління залученими ресурсами банку повинно розподілятися та здійснюватися на стратегічному, тактичному та оперативному рівнях, узгоджено та послідовно [41];

- принцип збалансованості – полягає в узгодженості депозитних операцій та операцій з видачі позик за строками та сумами кредитів і депозитів. Даний принцип означає, що банку необхідно вміти реально визначати свої можливості щодо залучення та видачі ресурсів. В разі незбалансованості, у випадку, коли сума позик більша, ніж сума залучених ресурсів – банк може стати банкрутом. У протилежному ж випадку – банк може залишити все на своїх місцях і отримувати визначений розмір прибутку, або ж може створити вигідні умови для клієнтів, які прагнуть залучити ресурси [41];

- принцип кон'юнктури – цінова політика при залученні та розміщенні вкладів формується враховуючи сучасний стан ринку, а за допомогою інструментів прогнозування та планування вдається виявляти зміну трендів. Даний принцип означає, що банку потрібно вчасно реагувати на економічні,

політичні та інші зміни в державі, які можуть здійснити значний вплив на банківську сферу, в тому числі на депозитну діяльність [41];

- принцип ефективності та розвитку – результативність депозитної діяльності визначається і некерованими зовнішніми фактори, і суб'єктивними внутрішніми характеристиками, тому для максимізації результативності необхідно, щоб внутрішні процеси та системи знаходилися у постійному розвитку [41].

Банку завжди потрібно прогресувати, іти в ногу з часом. Адже дана сфера завжди розвивається, з'являються нові можливості для вкладників, які можуть бути привабливими. Це у свою чергу може принести немалий дохід, якщо правильно і точно побудувати алгоритм змін. Дотримання даних принципів надає можливість банку сформувати стратегічні та тактичні напрями в процесі організації депозитних операцій, при цьому забезпечуючи оптимальність і ефективність депозитної діяльності банку. Як видно з концепції оптимізації депозитної діяльності банку, при правильному застосуванні принципів депозитної діяльності можна реалізувати її завдання.

Під час виконання завдань депозитної діяльності банки необхідно врахувати такі фактори: макроекономічні – зовнішні фактори впливу, які включають в себе стан ринку, на якому працює банк, рівень інфляції, ризики попит на банківські послуги, конкуренцію, тощо, а також мікроекономічні – внутрішні, це ліквідність, прибутковість, розширення клієнтської бази, освоєння нових ринків, створення нових видів депозитних операцій [21].

Задля покращення здатності АТ «Укрсиббанк» залучати нові депозитні ресурси, забезпечувати оптимальний рівень, обсяги та структуру витрат за депозитними зобов'язаннями потрібно застосовувати цінові та нецінові методи оптимізації депозитної діяльності банку. Сутність цінових методів депозитної діяльності банку полягає у використанні відсоткової ставки за депозитами як засобу досягнення мети в конкурентній боротьбі за тимчасово вільні грошові кошти юридичних та фізичних осіб. В результаті, зростання запропонованої банком ставки надає можливість залучити нові додаткові

ресурси. І, навпаки, банк, який має безліч ресурсів, але обмежений декількома прибутковими напрямками їх розміщення, знижує чи зберігає ставки за депозитними операціями. Відсоткова ставка, в свою чергу, має бути вищою за рівень інфляції та приносити дохід як вкладнику, так і банку. Правильно визначені відсоткові ставки зможуть зацікавити власника вільних грошових коштів відкрити депозитний рахунок у банківській установі [42].

Необхідність застосування нецінових методів оптимізації депозитної діяльності банку в сучасних умовах насамперед обумовлена загостренням конкурентної боротьби в банківській сфері, оскільки зростання відсоткових ставок за депозитні ресурси має певні обмеження і може спровокувати зниження рівня прибутковості та ліквідності банку. Нецінові методи ґрунтуються на застосуванні різноманітних прийомів залучення клієнтів, які не пов'язані зі зміною рівня депозитних ставок. До даних прийомів належать покращений рівень обслуговування клієнтів, реклама, збільшення переліку запропонованих банком послуг, додаткові види безкоштовних послуг, зручне розташування відділень банку, яке максимально наближене до клієнтів; створення оптимального графіка роботи відділень відповідно до потреб клієнтів [40]. Нецінові методи оптимізації депозитної діяльності банку базуються на маркетингових дослідженнях депозитного ринку, вивченні потреб клієнтів, розробці нових фінансових інструментів на операцій задля залучення потенційних клієнтів. Тому для банку важливим є процес вибору між витратами за ціновими методами, тобто рівнем підвищення відсоткової ставки та витратами, які виникають в результаті застосування нецінових методів оптимізації депозитної діяльності банку.

За результатами дослідження депозитної діяльності Укрсиббанку вдалося визначити, що перевага здебільшого надається ціновим методам оптимізації, адже депозитні ставки не регулюються централізовано і встановлюються керівництвом банку виключно самостійно, лише в залежності від потреб в залученні тимчасово вільних коштів. Але останнім часом у практиці АТ «Укрсиббанк» особливої популярності набувають нецінові

методи оптимізації депозитної діяльності. Це пов'язано з загостренням конкуренції між банками за нових потенційних вкладників.

3.2 Організаційно–функціональна модель оптимізації депозитної діяльності АТ «Укрсиббанк»

Згідно з аналізом депозитної діяльності АТ «Укрсиббанк» вдалося визначити, що депозитна діяльність банку на сучасному етапі досить на високому рівні. Єдиним невеликим недоліком є велика розбіжність між рівнями показників строкових депозитів та депозитів до запитання. Як вже вдалося дослідити, значну частку в структурі депозитів АТ «Укрсиббанк» займають саме депозити до запитання (близько 90%). Строкові депозити у свою ж чергу – лише близько 10%. Також вдалося дослідити, що в структурі клієнтів вагому частку займають вклади юридичних осіб. Вклади населення здійснюють значний вплив на депозитну діяльність банків. Тому необхідно залучати нових потенційних клієнтів, застосовуючи при цьому цінові та нецінові методи оптимізації депозитної діяльності відповідно до потреб споживачів. Незважаючи на те, що строкові депозити для банку є більш дорогими ресурсами, зростання їх частки позитивно впливає на стійкість та надійність ресурсної бази банку. Тому важливим є створення необхідних умов для зростання частки строкових депозитів. На наш погляд, важливе місце в реалізації концепції відіграє організаційно-функціональна модель депозитної діяльності. Організаційну модель депозитної діяльності банку можна побудувати на основі організаційної структури комерційного банку.

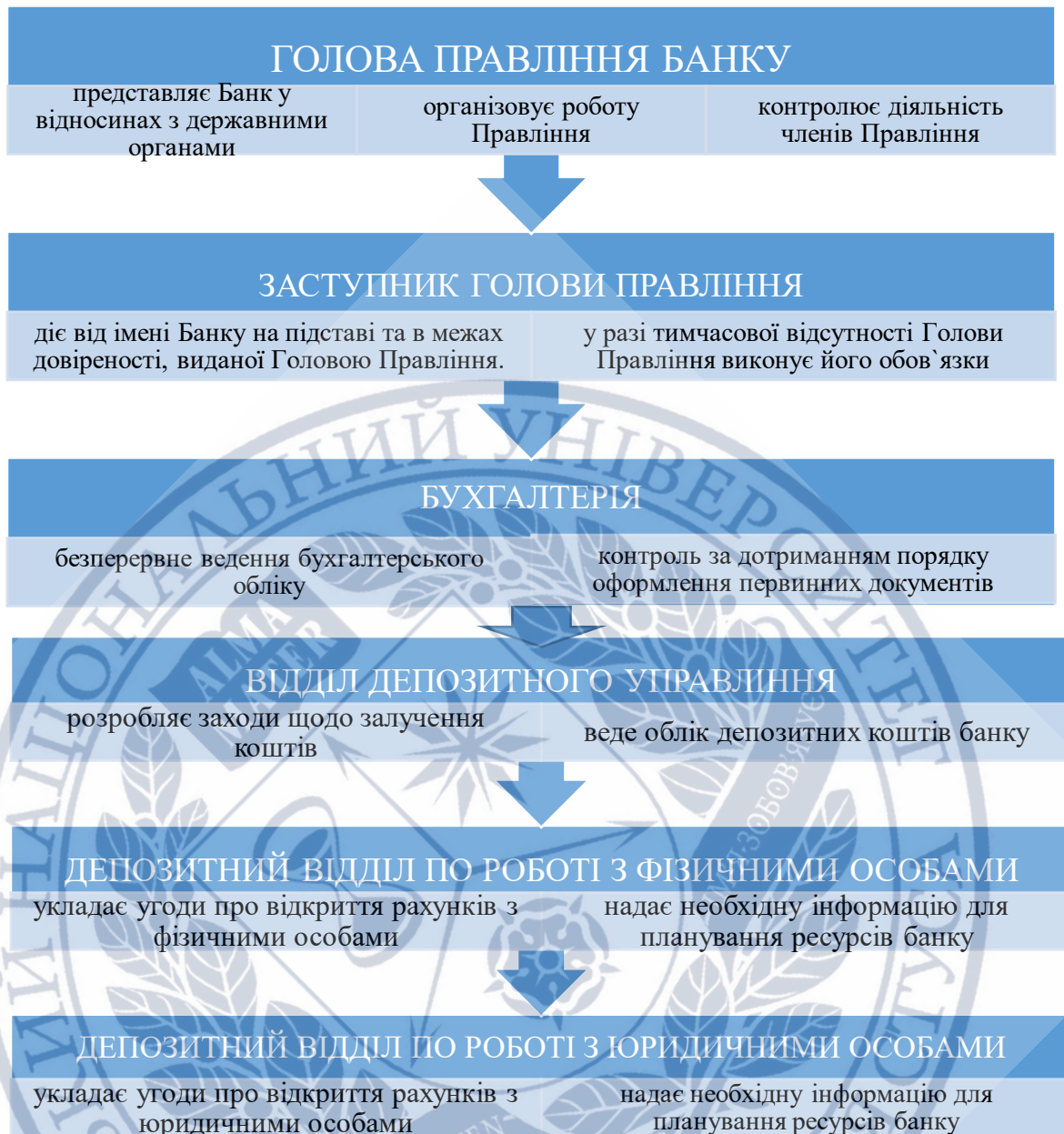

Рисунок 3.1 - Організаційно-функціональна модель АТ «Укрсиббанк» орієнтована на депозитний відділ.

Джерело: складено на основі [9].

Поняття організаційно-функціональної структури можна визначити як форму синергії управлінської діяльності, в межах якої реалізовується процес управління за відповідними функціями, що спрямовані на вирішення певних завдань і досягнення поставлених цілей [60]. Або ж організаційно-функціональна модель – це форма системи управління, яка визначає склад, взаємодію та підпорядкованість її елементів. При побудові організаційно-функціональної моделі АТ «Укрсиббанк», структура управління організована

на чіткому поділі функцій акумулювання ресурсів і способів їх використання [46]. Основною перевагою даної структури є чіткість поставлених завдань кожному структурному елементу.

При правильному виконанні завдань кожного підрозділу, який причетний до формування ресурсної бази та депозитної діяльності загалом, вдасться досягти основної мети нашої роботи – оптимізація депозитної діяльності банку в умовах мінливого економічного середовища. Кожен підрозділ повинен відповідно реагувати на зміни в економіці, політичні зміни, внутрішньобанківські зміни задля досягнення поставленої мети.

Основним завданням відділу депозитного управління є розробка заходів щодо залучення коштів на рахунки банку, здійснення обліку та аналізу залучених коштів та власного капіталу банку, укладання угод на відкриття депозитних рахунків клієнтів, надання необхідної інформації для планування ресурсів банку. Задля оптимізації депозитної діяльності АТ «Укрсиббанк» необхідно звернути увагу саме на роботу даного відділу. Адже саме при правильному управлінні залученням коштів на депозитні рахунки можливо оптимізувати депозитну діяльність банку. У випадку АТ «Укрсиббанк» необхідно збільшити обсяг залучення строкових депозитів, адже, в результаті, тимчасово вільні кошти, які є в наявності банку протягом довшого періоду часу відповідно приносить і більший дохід. Кошти, які залучають комерційні банки як строкові депозити, можуть за певних економічних умов використовуватися не лише для видачі короткострокових позик, а також для надання їх на більш тривалий термін. Задля установлення рамок, в межах яких можливо спрямувати короткострокові ресурси на середньо- і довгострокове кредитування, нам потрібно розрахувати коефіцієнт трансформації за формулою:

$$K_T = \left(1 - \frac{D_o}{K_o}\right) \cdot 100\% \quad (3.1)$$

де K_T — коефіцієнт трансформації;

D_o — дебетовий оборот з видачі короткострокових позик строком до одного року;

K_0 — кредитовий оборот з надходження коштів на депозитні рахунки строком до одного року.

$$K_{2017} = \left(1 - \frac{4877414}{4886672}\right) \cdot 100\% = 0,2$$

$$K_{2018} = \left(1 - \frac{7351784}{8398266}\right) \cdot 100\% = 12,5$$

$$K_{2019} = \left(1 - \frac{11767912}{16231623}\right) \cdot 100\% = 27,5$$

$$K_{2020} = \left(1 - \frac{19777338}{24915973}\right) \cdot 100\% = 20,6$$

Таблиця 3.1 - Динаміка показників оборотності депозитів фізичних осіб АТ «Укрсиббанк» за 2017-2020 рр.

Показники	2017	2018	2019	2020	Відхилення 2020/2017
Залишки депозитів на початок періоду, тис. грн.	11 212 000	13 354 103	16 943 499	23 836 380	12 624 380
Оборот з надходження депозитів, тис. грн.	4 886 672	8 398 266	16 231 623	24 915 973	20 029 301
Оборот з повернення депозитів, тис. грн.	4 877 414	7 351 784	11 767 912	19 777 338	14 899 924
Залишок депозитів на кінець періоду, тис. грн.	13 354 103	16 943 499	23 836 380	34 212 347	20 858 244
Середній залишок депозитних вкладів, тис. грн.	2 142 103	3 589 396	6 892 881	10 375 967	8 233 864
Кількість оборотів, що здійснюють депозити за період	2,28	2,05	1,7	1,8	-0,48
Тривалість одного депозитного обороту, днів	160	178	214	202	+42

Джерело: складено автором на основі [16 – 18].

Відповідно до офіційних даних АТ «Укрсиббанк» було визначено залишки депозитів на початок періоду. Протягом 2017-2020 рр. відбувалася постійна тенденція до зростання даного показника, абсолютне відхилення між показниками депозитів протягом даного періоду рівне 12 624 380 тис. грн., що у відносному значенні рівне близько 112%.

Оборот з надходження депозитів (кредитовий оборот) та оборот з повернення кредитів (дебетовий оборот) також визначається за допомогою офіційних даних АТ «Укрсиббанк». Щодо залишків депозитів на кінець періоду – це показник депозитів на початок наступного періоду. Тобто, відповідно, показник залишку депозитів на кінець 2017р. рівний показнику на початок 2018р. Середні залишки депозитних вкладень можна розрахувати за допомогою формули:

$$k_p = \text{залишки депозитів на кінець } k - \text{залишки на кінець } m \quad (3.2)$$

де k_p – середній залишок депозитних ресурсів на поточний рік.

m – залишок депозитних ресурсів на попередній рік.

Тоді показники протягом 2017-2020 рр. рівні відповідно:

$$k_{p\ 2017} = 13\ 354\ 103 - 11\ 212\ 000 = 2\ 142\ 103 \text{ тис.грн.}$$

$$k_{p\ 2018} = 16\ 943\ 499 - 13\ 354\ 103 = 3\ 589\ 396 \text{ тис.грн.}$$

$$k_{p\ 2019} = 23\ 836\ 380 - 16\ 943\ 499 = 6\ 892\ 881 \text{ тис.грн.}$$

$$k_{p\ 2020} = 34\ 212\ 347 - 23\ 836\ 380 = 10\ 375\ 967 \text{ тис.грн.}$$

Відповідно до цих даних можна зроби висновок, що найбільше зростання показника депозитних ресурсів відбулося у 2020р.

Кількість оборотів, що здійснюють депозитні вкладення за певний період обчислюється за формулою:

$$N = \frac{\text{Оборот з видачі вкладів}}{\text{Середній залишок вкладів}} \quad (3.3)$$

Відповідно протягом досліджуваного періоду показник кількості оборотів депозитів фізичних осіб дорівнює:

$$N_{2017} = \frac{4\ 877\ 414}{2\ 142\ 103} = 2,28$$

$$N_{2018} = \frac{7\ 351\ 784}{3\ 589\ 396} = 2,05$$

$$N_{2019} = \frac{11\ 767\ 912}{6\ 892\ 881} = 1,7$$

$$N_{2020} = \frac{19\ 777\ 338}{10\ 375\ 967} = 1,8$$

Середній термін зберігання вкладених коштів (тривалість одного обороту депозитних коштів) розраховується за формулою:

$$t = \frac{\text{Середній залишок вкладів}}{\text{Оборот з видачі вкладів}} \cdot \text{Кількість днів у періоді} \quad (3.4)$$

Відповідно динаміка показника тривалості одного обороту депозитних коштів протягом 2017-2020 рр.

$$t_{2017} = \frac{2\,142\,103}{4\,886\,672} \cdot 365 = 160$$

$$t_{2018} = \frac{3\,589\,396}{8\,398\,266} \cdot 365 = 178$$

$$t_{2019} = \frac{6\,892\,881}{16\,231\,623} \cdot 365 = 214$$

$$t_{2020} = \frac{10\,375\,967}{24\,915\,973} \cdot 365 = 202$$

Дослідження довело, швидкість оборотності депозитних вкладів спадала протягом усього досліджуваного періоду. Так кількість оборотів у 2017 р. була становила 2,28, а у 2020 р. - 1,8. Відповідно тривалість одного обороту депозитних коштів в днях зростає на 40 днів. Дана тенденція є безумовно позитивною тенденцією, адже зменшення даного показника сприяє зростанню ліквідності Укрсиббанку та пришвидшує вивільнення кредитних ресурсів з обороту. Зростання тривалості одного обороту депозитних коштів свідчить про збільшення терміну збереження депозитних коштів на рахунках в АТ «Укрсиббанк». В наслідок чого, зростання тривалості збереження депозитних вкладень надає можливість Укрсиббанку вкладати ці ресурси в більш довгі кредити, отримувати від цього більший дохід та сприяти підвищенню ліквідності банку.

Внаслідок уповільнення оборотності депозитних коштів в Укрсиббанку відбувається умовне вивільнення ресурсів:

$$\Delta B = (t_1 - t_0) \cdot \frac{O_n}{365} \quad (3.5)$$

За наведеною формулою розрахуємо вище зазначений показник для банку, що аналізуємо, у 2018-2020 рр.

$$\Delta B_{2018} = (178 - 160) \cdot \frac{7\,351\,784}{365} = 18 \cdot 20\,141 = 362\,538 \text{ тис. грн.}$$

$$\Delta B_{2019} = (214 - 178) \cdot \frac{11\,767\,912}{365} = 36 \cdot 32\,240 = 1\,160\,640 \text{ тис. грн.}$$

$$\Delta B_{2020} = (202 - 214) \cdot \frac{19\,777\,338}{365} = -12 \cdot 54\,184 = -650\,213 \text{ тис. грн.}$$

Згідно з даним дослідження нам вдалося визначити суму умовно вивільнених депозитних ресурсів. Зазначимо, протягом 2018-2019 рр. відбувався постійний відтік коштів, що негативно впливало на депозитну діяльність банку. У 2020 р. відбулося зменшення тривалості обороту депозитних вкладень, внаслідок чого і зменшився показник вивільнення депозитних ресурсів банку. Це означає, що дані ресурси залишилися на депозитних рахунках Укрсиббанку, що надавало йому можливість вкладати ці ресурси в більш довгі кредити та отримувати від цього більший дохід.

3.3 Використання інноваційних технологій для оптимізації депозитної діяльності АТ «Укрсиббанк»

На сучасному етапі розвитку депозитної діяльності та банківської діяльності загалом важливий є запровадження маркетингових інструментів задля залучення якомога більшої кількості клієнтів. Правильно вибрана маркетингова стратегія здійснює значний вплив на показники ефективності банківської діяльності і є невід'ємною складовою в конкурентній боротьбі за споживачів на ринку банківських послуг. Переважна більшість маркетингових технологій базується на розумінні сутності та використанні електронних банківських послуг. Тому лідери банківського ринку обирають сучасних шлях задля оптимізації своєї діяльності, без виключення і депозитної діяльності. Дана стратегія оптимізації банківської діяльності дістала назву online-banking. За допомогою даного інструменту на даний момент можливо здійснити абсолютно всі необхідні операції для клієнта дистанційно, з будь-якого кінця світу, навіть відкрити депозитний рахунок. Можна за допомогою мобільного додатку поповнювати та знімати депозитні кошти, стежити за станом рахунку

та за нарахуванням відсотків. Сутність даних технологій полягає у взаємозв'язку між клієнтом та банком в реальному часі, але без фізичної присутності. Даною технологією також користується і Укрсиббанк. Можна виділити такі онлайн-технології співпраці банку з клієнтом (табл.3.2).

Таблиця 3.2 - Сутність технологій взаємозв'язку між банком та клієнтом

Система взаємодії клієнта та банку	Сутність технології
Інтернет-еквайринг	Це сервіс, який дозволяє організаціям та підприємцям, які ведуть активну діяльність в сфері продажів товарів і послуг в мережі Інтернет, приймати для оплати платіжні картки в режимі онлайн на своїх сайтах
Інтернет-банкінг	Технологія, сутність якої полягає в віддаленому доступі до банківських рахунків та яка надає можливість отримати весь основний спектр банківських послуг за допомогою Інтернету
Термінал самообслуговування	Високотехнологічний, автономний, програмний комплекс, який надає можливість власнику платіжної картки здійснити певні операції без допомоги персоналу банку
«Клієнт-Банк»	Програмний комплекс, який надає можливість клієнту банку за допомогою спеціального ключа та модему здійснювати платежі без фізичної присутності в банку
War-банкінг і sms - банкінг	Технологія віддаленого управління банківськими рахунками клієнта банку, яка здійснюється за допомогою мобільного телефону або портативного комп'ютера, оснащеного спеціальним програмним забезпеченням на базі протоколу бездротової передачі даних (Wireless Application Protocol)

Джерело: складено автором на основі [43].

Більшість українських банків ще не застосовують у своїй роботі такі важливі сучасні інструменти оптимізації банківської діяльності загалом та, зокрема, депозитної діяльності, не використовуючи при цьому неймовірно легкі можливості для збільшення клієнтської бази банку. З вище перераховано значний вплив на оптимізацію депозитної діяльності Укрсиббанку здійснює інтернет-банкінг. Але вагомою проблемою є необізнаність клієнтів банку в можливостях використання онлайн-банкінгу. Тому важливим є спрощення використання електронних технологій для споживачів депозитних послуг. Укрсиббанк зараз активно працює над цим, встановлюючи додаток онлайн-банкінгу усім своїм клієнтам при звичайному зверненні до відділення банку. При відкритті депозитного рахунку саме через онлайн-банкінг вкладники отримують бонусні проценти, які одразу нараховуються на початкову суму вкладу.

Важливим для оптимізації депозитної діяльності АТ «Укрсиббанк» є впровадження нових депозитних продуктів. Найпопулярнішими з них на сьогодні є:

- now-рахунки – рахунки, які поєднують в собі принципи використання і зберігання термінових депозитів та депозитів на вимогу [61]. Для клієнтів now-рахунки вигідні в першу чергу тим, що вони, як і депозити на вимогу, надають можливість здійснювати розрахунки за допомогою документа, який є засобом платежу, а найголовніше, що now-рахунки, як і термінові вклади, дають можливість отримувати високий дохід. Окрім того, фізична особа має можливість отримати кредит близько 50% від залишку на депозиті. Для банку перевагою now-рахунків є те, що кошти, які на них зберігаються протягом точно визначеного терміну і в результаті можуть використовуватися для довготермінових вкладень [44, с. 219];

- supernow-рахунки – це рахунки, дохід на які нараховується за плаваючою ставкою. Дані види банківських вкладів складаються з двох основних частин: строково-накопичувальної та витратно-прибуткової. Нагромаджена сума витратно-прибуткової частини вкладу через певний період (орієнтовно цей період складає місяць) автоматично переводиться у строково-накопичувальну, і в результаті на неї нараховують відсотки. Нараховані за відсотками кошти одразу повертаються у витратно-прибуткову частину депозиту. Клієнт має можливість будь-коли частково або повністю зняти нараховані за відсотками кошти, а також поставити на рахунок будь-яку суму коштів [44, с. 220];

- рахунки «зв'язаних коштів» – об'єднують в єдину систему різні рахунки: надання кредитних карток клієнтам, виписування чеків, безкоштовне чекове обслуговування, скорочення процентних нарахувань за окремими видами споживчого кредиту. За користування цим рахунком клієнт щомісячно зобов'язаний сплачувати незначну фіксовану суму. Окрім цього, банк має право визначати обсяг мінімального або середнього вкладу, за який плата братися не буде [45];

- структуровані депозити надають можливість вкладнику надійно та ефективно вкласти гроші й у висновку отримати більше, ніж за допомогою традиційних депозитів. Наприкінці терміну депозиту клієнти отримують 100% від основної суми депозиту, але прибуток за вкладом залежить від того, як зростатиме чи спадатиме один зі світових біржових індексів, валютний курс або курс акцій, до яких за умовами був прив'язаний прибуток за вкладом. Для тих вкладників, які прагнуть отримати максимальний прибуток і водночас боятися можливих втрат, це досить привабливий варіант, адже втратити гроші неможливо [44, с. 221]. Дані інструменти оптимізації депозитної діяльності банку поки не застосовуються в АТ «Укрсиббанк». При використанні даних інструментів можливо залучити нових потенційних VIP-вкладників. Залучення та обслуговування клієнтів даного класу надасть можливість банку збільшувати дохідність активів, що в свою чергу стимулює швидку оптимізацію банківської діяльності загалом. Задля оптимізації депозитної діяльності банку також доцільно використовувати програму лояльності, яка не буде обмежуватися нарахуванням бонусів на депозитні рахунки, а й може відкривати новітні послуги, які будуть доступні лише для вкладників банку.

Отже, для оптимізації депозитної діяльності АТ «Укрсиббанк» важливим є застосування новітніх методів залучення клієнтів, використання новітніх інтернет-технологій, створення нових депозитних онлайн-продуктів.

Як висновок, виходячи з даного дослідження можна зробити однозначний висновок, що задля оптимізації депозитної діяльності АТ «Укрсиббанк» в цілому необхідно в першу чергу надати значну увагу умовам строкових депозитів для фізичних осіб. Адже внаслідок зростання залучення нових потенційних клієнтів можливо зберігати якомога довше гроші на депозитних рахунках банку, при цьому спрямовувати дані кошти на довші за термінами, або ж більші за сумою кредити і як отримувати більший дохід та підвищувати ліквідність банку. Задля досягнення поставленої мети дослідження – оптимізації депозитної діяльності банку, нами було побудовано концепцію оптимізації депозитної діяльності АТ «Укрсиббанк». З даною мети впливає

ряд загальних та специфічних принципів, при виконанні яких значно легше реалізувати мету. Завданнями для досягнення мети виступають залучення необхідного обсягу ресурсів на тривалий термін, проведення гнучкої відсоткової політики, забезпечення диверсифікації суб'єктів депозитних операцій і поєднання різних форм депозитів, створення необхідних умов для якнайшвидшого отримання прибутку в майбутньому та створення в перспективі умов для підтримання стабільності депозитних коштів. Мають місце також засоби мети, які поділяються на методи, а ті в свою чергу на цінові та нецінові, організаційно-функціональна модель оптимізації депозитної діяльності банку, сутність якої полягає правильно поставлених завданнях кожного структурного підрозділу, який займається депозитною діяльністю банку. При правильному і своєчасному реагуванні кожного структурного підрозділу на зміни в економіці та внутрішньобанківські зміни вдасться досягнути поставленої мети – оптимізації депозитної діяльності банку в умовах мінливого економічного середовища. Особливої уваги потребують строкові депозити, а саме створення оптимальних умов відповідно до потреб населення, залучення нових потенційних клієнтів та, як наслідок – зростання ліквідності банку, його дохідності та оптимізація депозитної діяльності АТ «Укрсиббанк». В разі, якщо поставлена мета не була досягнута – необхідно повернутися до завдань даної проблеми, переглянути та видозмінити їх.

ВИСНОВКИ

Проведені дослідження в ході написання магістерської роботи, дало змогу сформулювати певні висновки, які відображають вирішення основних завдань. На теоретичному та практичному рівнях отримано важливі наукові результати:

- визначено основні теоретичні засади депозитної діяльності банків в умовах мінливого економічного середовища, зокрема обґрунтовано принципи формування депозитної політики, побудовано схему формування ефективної депозитної діяльності банку, досліджено класифікацію клієнтів депозитного сектору на основі предикативного аналізу та класифікацію депозитних операцій;
- обґрунтовано, що депозитна діяльність банку здійснюється на основі чітко сформованої депозитної політики. Основна роль депозитної політики банку полягає у визначенні пріоритетних напрямків розвитку та удосконаленні банківської діяльності в процесі залучення й акумулювання ресурсів, розвитку депозитної діяльності та підвищенні її ефективності;
- доведено, що внаслідок економічних криз 2014 та 2020 рр. значно змінилася поведінка споживачів депозитних послуг, що здійснило неабиякий вплив на сучасний стан депозитної діяльності банківських установ. В результаті даного дослідження виявлено, що внаслідок економічних криз вкладники надають перевагу короткостроковим депозитам, зростає попит на депозити в валюті за рахунок нестабільності національної валюти;
- досліджено тенденції розвитку депозитної діяльності банків України на сучасному етапі, зокрема проаналізовано динаміку депозитних ставок в національній та іноземній валютах, динаміку депозитних вкладів резидентів в розрізі строковості в національній та іноземній валютах. Виходячи з даного дослідження вдалося виділити ряд перешкод які мають значний вплив на ефективність процесу формування, регулювання та розподілу банками залучених ресурсів та є притаманними сучасним реаліям в сфері депозитної

діяльності, а саме: низький рівень реальних доходів населення; занадто високі темпи інфляції, що у свою чергу приводить до швидкого знецінення заощаджень; занадто високий рівень оподаткування доходів населення; існування тіньового сектору, що значно зменшує обсяги грошей в банківському секторі; відсутність довіри до банківської системи, яка спричинена нестабільною економічною та політичною ситуацією в країні, банкрутство та банків;

- виділено фактори, які впливають на сучасний стан депозитної діяльності банків в умовах мінливого економічного середовища. Вони включають в себе фактори мікро- макро- та мезорівня. Найбільш значущими в процесі формування ресурсної бази комерційних банків являються економічні фактори макrorівня: рівень економічного розвитку країни (ВВП), рівень інфляції, кон'юнктура фінансового ринку, вартість недепозитних ресурсів міжбанківського ринку, стабільність національної валюти, стан грошово-кредитних інструментів;

- досліджено вплив економічних факторів на сучасний стан депозитної діяльності банків, зокрема динаміку співвідношення депозитних ресурсів та розмірів ВВП, співвідношення динаміки темпів інфляції та темпів збільшення депозитних ресурсів, співвідношення облікової ставки НБУ та вартості депозитних ресурсів, співвідношення кредитних та депозитних ресурсів протягом 2014-2020 рр. та обґрунтовано, що депозитній діяльності необхідно бути взаємопов'язаною з кредитною діяльністю і забезпечувати фінансову стійкість комерційного банку ліквідність, а також створювати необхідні умови для економічного зростання в країні;

- здійснено аналіз формування депозитних ресурсів АТ «Укрсиббанк», який довів тенденцію, що депозити до запитання на сучасному етапі посідають провідне місце серед депозитів АТ «Укрсиббанк». Їх частка в структурі вкладів банку у 2020р. становить більше 90%, що в абсолютному вираженні дорівнює 59162816 тис. грн., натомість частка строкових депозитів становить близько 7,5% - 3803289 тис. грн. у 2020р. відповідно;

- проаналізовано структуру і динаміку АТ «Укрсиббанк», що визначило тенденцію валютних вкладів протягом 2017-2020 рр., що переважну більшість яких займали вклади в доларах США, а саме: 67% всіх валютних вкладів у 2017 р. та 69% загального обсягу вкладів у 2020 р.;

- здійснено оцінку депозитної діяльності АТ «Укрсиббанк», зокрема встановлено її ефективність у 2018-2019 рр., що дорівнює 83% та 81% відповідно. Але у 2020 році ефективність депозитної діяльності дорівнювала 63%, основною причиною зниження даного показника є криза Covid-19, яка здійснила значний вплив на депозитну діяльність усіх банків України;

- розроблено концептуальний підхід щодо оптимізації депозитної діяльності банку в умовах мінливого економічного середовища, яка включає мету, завдання, принципи, засоби досягнення мети, які в свою чергу поділяються на методи, фактори, організаційно-функціональну модель та інноваційні технології;

- побудовано організаційно-функціональну модель АТ «Укрсиббанк», орієнтовану на депозитний сектор, яка доводить, що при правильному та своєчасному виконанні завдань кожним структурним підрозділом вдасться досягти оптимізації депозитної діяльності банку в умовах мінливого економічного середовища, бо кожен підрозділ повинен своєчасно і відповідним чином реагувати на зміни в економіці, політичні зміни, внутрішньобанківські зміни задля досягнення поставленої мети;

- визначено інноваційні технології для оптимізації депозитної діяльності АТ «Укрсиббанк», а саме: інтернет-банкінг, war - банкінг і sms – банкінг, pow-, supernow – рахунки та інші технології, які за допомогою сучасного впливу на вкладників здійснюють в певній мірі оптимізацію депозитної діяльності банку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Коваленко В. В. Депозитна діяльність банків України: реалії та розвиток на майбутнє. *Глобальні та національні проблеми економіки*. Електронне наукове фахове видання №4. 2020. С. 834-837. URL: <http://global-national.in.ua/archive/4-2015/177.pdf>
2. Студопедія. Депозитна політика банку та інструменти її реалізації. *Науково-практичний журнал Економіка та держава*. URL: https://studopedia.com.ua/1_42570_depozitna-politika-banku-ta-instrumenti-ii-realizatsii.html (дата звернення 18.09.2021).
3. Руда О.Л., Маркуш К.Г. Депозитна політика банку та механізм її реалізації. Вінниця. *Економіка та держава* № 11/2018. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/11_2018/17.pdf
4. Ємець В.А. Характеристика депозитної політики банків України на сучасному етапі. *Управління розвитком* №13. 2013. С. 79–81. URL: <http://www.repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/4045/1>
5. Дмитрієва О. А. Оптимізація депозитної діяльності комерційного банку. *Фінанси України* № 5. 2014. С. 138-145.
6. Укрсиббанк BNP Paribas Group. Депозити для фізичних осіб. Гарантований капітал. URL: https://my.ukrsibbank.com/ua/personal/deposits/at_the_end/ (дата звернення 21.09.21).
7. Укрсиббанк BNP Paribas Group. Депозити для фізичних осіб. Надійний статок. URL: <https://my.ukrsibbank.com/ua/personal/deposits/monthly/> (дата звернення 21.09.21).
8. Руцишин Н.М. Фінансові ресурси банків та особливості їх формування в сучасних умовах. *Збірник наукових праць 37 Державного економіко-технологічного університету транспорту: Серія "Економіка і управління"*. Випуск №30. 2014. С 263-279.
9. Офіційний сайт АТ «Укрсиббанк». URL: <https://my.ukrsibbank.com/ua/about-bank/public-information/>

10. Про затвердження Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах. Постанова Правління Національного банку України № 64. 11.06.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0064500-18#Text> (дата звернення 02.10.21).
11. Валютний ризик. Глосарій Національного банку України. URL: https://old.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=123181&cat_id=122978 (дата звернення 02.10.21).
12. Ринковий ризик. Глосарій Національного банку України. URL: https://old.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=123616&cat_id=123 (дата звернення 02.10.21).
13. Строковий вклад зі щомісячною виплатою %. Депозити для малого та середнього бізнесу. Укрсіббанк BNP Paribas Group. URL: https://my.ukrsibbank.com/ua/sme/deposits/time_deposits_every_month/ (дата звернення 02.10.21).
14. Депозитна лінія з виплатою % наприкінці терміну. Депозити для малого та середнього бізнесу. Укрсіббанк BNP Paribas Group. URL: https://my.ukrsibbank.com/ua/sme/deposits/line_deposits_end_of_the_term/ (дата звернення 02.10.21).
15. Депозитна лінія зі щомісячною виплатою %. Депозити для малого та середнього бізнесу. Укрсіббанк BNP Paribas Group. URL: https://my.ukrsibbank.com/ua/sme/deposits/line_deposits_every_month/ (дата звернення 02.10.21).
16. Комбінована фінансова звітність та звіт незалежного аудитора Укрсіббанку за рік, який закінчився 31.12.2020. URL: https://my.ukrsibbank.com/common/upload/ukrsibbank/financialreports/2020/Ukrsibbank_combined_20fsu_ISA.pdf (дата звернення 06.10.21).
17. Комбінована фінансова звітність та звіт незалежного аудитора Укрсіббанку за рік, який закінчився 31.12.2019. URL:

- https://my.ukrsibbank.com/common/upload/ukrsibbank/financialreports/2019/2019_financial_statements_combined.pdf (дата звернення 09.10.21).
18. Комбінована фінансова звітність та звіт незалежного аудитора Укрсиббанку за рік, який закінчився 31.12.2018. URL: https://my.ukrsibbank.com/common/upload/ukrsibbank/financialreports/2018/2018_financial_statements_%D1%81ombined.pdf (дата звернення 12.10.21).
19. Сивик О.О. Депозитна політика банківських установ. Тернопільський національний економічний університет. Тернопіль. 2018. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/jspui/bitstream/316497/28336/1/%D0%A1%D0%B8%D0%B2%D0%B8%D0%BA%20%D0%9E.%D0%9E..pdf> (дата звернення 12.10.21).
20. Мокрій О.Г. Критерії оцінки ефективності депозитної політики банку. *Наукові засади розвитку знань економічної теорії*. ТОМ II. Черкаси – 21-22 квітня 2016 р. URL: https://er.chdtu.edu.ua/bitstream/ChSTU/271/1/Мокрій_ОГ_Критерії%20оцінки%20ефективності%20депозитної%20політики%20банку_p.58-62.pdf (дата звернення 21.10.21).
21. Андрушків Т. Депозитна політика комерційного банку та напрями її вдосконалення. *Українська наука: минуле сучасне, майбутнє* № 17. 2012. С. 3–13. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/26339/1> (дата звернення 21.10.21).
22. Довгань Ж. М. Удосконалення депозитної політики банківських установ. *Наука молода. Збірник наукових праць молодих вчених Тернопільського національного економічного університету* № 23. 2015. С.46-53.
23. Активи банків України протягом 2008-2020 рр. Міністерство фінансів України. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/banks/stat/active/> (дата звернення 25.10.21).
24. Офіційний сайт АТ «Укрсиббанк». Депозити. Депозити приватним особам. URL: <https://my.ukrsibbank.com/ua/personal/deposits/> (дата звернення 25.10.21).

25. Укрсиббанк BNP Paribas Group. Депозити для фізичних осіб. URL: <https://my.ukrsibbank.com/ua/personal/deposits/> (дата звернення 28.10.21).
26. Укрсиббанк BNP Paribas Group. Депозити для фізичних осіб. Гарантований капітал. URL: https://my.ukrsibbank.com/ua/personal/deposits/at_the_end/ (дата звернення 28.10.21).
27. Укрсиббанк BNP Paribas Group. Депозити для фізичних осіб. Надійний статок. URL: <https://my.ukrsibbank.com/ua/personal/deposits/monthly/> (дата звернення 28.10.21).
28. Укрсиббанк BNP Paribas Group. Депозити для фізичних осіб. Щасливий вік. URL: <https://my.ukrsibbank.com/ua/personal/deposits/replenishment/> (дата звернення 28.10.21).
29. Укрсиббанк BNP Paribas Group. Депозити для фізичних осіб. Персональний план збагачення. URL: https://my.ukrsibbank.com/ua/personal/deposits/saving_plan/ (дата звернення 28.10.21).
30. Укрсиббанк BNP Paribas Group. Депозити для малого та середнього бізнесу. URL: <https://my.ukrsibbank.com/ua/sme/deposits/> (дата звернення 28.10.21).
31. Укрсиббанк BNP Paribas Group. Депозити для малого та середнього бізнесу. Безстроковий вклад «Активні гроші». URL: https://my.ukrsibbank.com/ua/sme/deposits/active_money/ (дата звернення 28.10.21).
32. Укрсиббанк BNP Paribas Group. Депозити для малого та середнього бізнесу. Строковий вклад з виплатою % вкінці терміну. URL: https://my.ukrsibbank.com/ua/sme/deposits/time_deposits_end_of_the_term/ (дата звернення 28.10.21).
33. Укрсиббанк BNP Paribas Group. Депозити для малого та середнього бізнесу. Строковий вклад зі щомісячною виплатою %. URL: https://my.ukrsibbank.com/ua/sme/deposits/time_deposits_every_month/ (дата звернення 28.10.21).

34. Укрсиббанк BNP Paribas Group. Депозити для малого та середнього бізнесу. Депозитна лінія з виплатою % наприкінці терміну. URL: https://my.ukrsibbank.com/ua/sme/deposits/line_deposits_end_of_the_term/ (дата звернення 28.10.21).
35. Укрсиббанк BNP Paribas Group. Депозити для малого та середнього бізнесу. Депозитна лінія зі щомісячною виплатою %. URL: https://my.ukrsibbank.com/ua/sme/deposits/line_deposits_every_month/ (дата звернення 28.10.21).
36. Радченко Н.Г. Методичні підходи до оцінки ефективності депозитної політики банку. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки) №3(27)*, 2018. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/159845086.pdf> (дата звернення 09.11.21).
37. Яворська К.С., Андреева О. В. Аналіз депозитної політики комерційних банків в умовах макроекономічної нестабільності. *International scientific e-journal. ЛОГОΣ. ONLINE*. Державний університет інфраструктури і технологій. Ужгород. 2020р. URL: <https://www.ukrlogos.in.ua/10.11232-2663-4139.16.59.html> (дата звернення 09.11.21).
38. Шелюк А.А. Науково-методичні засади формування депозитного менеджменту банку: автореф. дис. на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук: 08.00.08. Суми 2016р. URL: https://biem.sumdu.edu.ua/images/stories/docs/2133/avtoref_sheluk_a.pdf (дата звернення 15.11.21).
39. Енциклопедія сучасної України. Культура. Концепція. URL: https://esu.com.ua/search_articles.php?id=3256 (дата звернення 18.11.21).
40. Гринько О., Хохлов В. Прогнозування ресурсів банківських установ. *Вісник НБУ № 8*. 2018. С. 30-36. URL: <https://journal.bank.gov.ua/archive/2018/8.pdf> (дата звернення 18.11.21).
41. Принципи та функції діяльності комерційних банків. Economuch.com. URL: <https://economuch.com/bankovskoe-pravo-kniga/printsipi-funktsiji-diynalnosti-komertsiiynih-61181.html>

42. Качур Ю.О., Татьянаіна С.М., Методи залучення банками депозитних ресурсів. *Гроші, фінанси та кредит*. Університет державної фіскальної служби України №35. 2019р. С.420 - 426.
43. Дунас Н. В. Розвиток комунікаційних стратегій маркетингу електронних банківських послуг для фізичних осіб. *Проблеми економіки. Фінанси та банківська справа №1*. 2017. С. 344-350. URL: <http://oaji.net/articles/2017/728-1496223785.pdf>.
44. Рудан В. Я. Особливості формування депозитної бази вітчизняних банків та її вплив на ліквідність банківської системи. *Українська наука: минуле, сучасне, майбутнє № 16*. 2011. С. 218–228.
45. Дзюблюк О. В. Розвиток банківської системи України як основа реалізації стратегії економічного зростання: монографія / за ред. д. е. н., проф. О. В. Дзюблюка Тернопіль. 2018. С. 384
46. Шваб Л.І. Економіка підприємства: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. 2-е видання . 2015. 568с.
47. Золотарьова О.В., Півняк Ю.В., Гурбич О.В. Модифікація депозитної політики комерційних банків України. *Економіка та держава № 2*. Дніпродзержинськ . 2018. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/2_2015/16.pdf
48. Investopedia. Personal finance. Banking. What is a Deposit? URL: <https://www.investopedia.com/terms/d/deposit.asp>
49. Investopedia. Personal finance. Banking. What Is a Demand Deposit? URL: <https://www.investopedia.com/terms/d/demanddeposit.asp>
50. Investopedia. Bonds. Fixed income essentials. Time deposit. URL: <https://www.investopedia.com/terms/t/timedeposit.asp>
51. City Bank. Overnight deposit. URL: <https://www.thecitybank.com/overnight-deposits>
52. Prestia. Generic explanation of Foreign Currency Deposits. URL: https://www.smbctb.co.jp/en/investment/foreigncurrency/products/pdf/fcy_disclaimers.pdf

53. Sup help portal. Multicurrency time deposits.
URL:<https://help.sap.com/viewer/372b9754aace462e90c8108efc4b797c/9.0.03/>
54. Special publications of the society of economic geologists. Andean Copper Deposits: New Discoveries, Mineralization, Styles and Metallogeny. Francisco Camus; Richard M. Sillitoe; Richard Petersen. Society of Economic Geologists.
URL:<https://pubs.geoscienceworld.org/segweb/books/book/1230/chapter/107025572/Exotic-Deposits-Products-of-Lateral-Migration-of>
55. U.S. Bureau of labor statistics. Subjects. Consumer price index. URL: <https://www.bls.gov/cpi/>
56. U.S. Bureau of labor statistics. Subjects. Producer Price Indexes. URL: <https://www.bls.gov/ppi/>
57. Investopedia. Fiscal policy. Government spending. Debt. URL: <https://www.investopedia.com/terms/o/openmarketoperations.asp#>
58. City First bank of DC. Deposit Operations Specialist URL: <https://www.cityfirstbank.com/sites/default/modules/ckeditor/ckfinder/userfiles/files/Deposit%20Operations%20Specialist.pdf>
59. Merriam-webster. Dictionary. Concept. URL: <https://www.merriam-webster.com/dictionary/concept>
60. Indeed career guide. Career guide. Career development. Your guide To functional structure for business: Advantages and disadvantages. URL: <https://www.indeed.com/career-advice/career-development/functional-structure#>
61. Bankrate. Now account. URL: <https://www.bankrate.com/glossary/n/now-account/#>
62. Investopedia. Investing. Investing essential. Super now account. URL: <https://www.investopedia.com/terms/s/supernowaccount.asp>